

Hatodik évi folyam.

Pest, január 9-én 1859.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai úton a Politikai Ujdonságokkal együtt 4 pft. vagy 4 ft. 20 kr. új pénzben. Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Az első koronázás Magyarországon.

A magyar korona története egy szép legendával kezdődik.

II. Sylvester pápa Boleszláv lengyel herceg számára készítetté azt; már jelen voltak a lengyel követek a Vatikánban, kik azt fejedelmük számára át akarták venni; már ki volt tűzve az ünnepélyes átadás napja, midőn az előtte való éjjel egy angyal jelent meg a pápa előtt álmában. Az angyal azt mondá neki, hogy e koronát ne adja a lengyeleknek; holnap, a reggel első óráiban fognak jöni követek egy idegen országból, kik fejedelmük számára koronát kérnek, annak a homlokát illeti ez.

Másnap, a reggel első óráiban, követek érkeztek a szent városba azon nép utódaitól, mellynek rettenetes királya előtt hajdan reszketve és térdhajtva kért kegyelmet Róma szent fejedelme.

Talán akkor, midőn Attila visszafordult Róma alól, valami intő sugallat azt adá tudtára, hogy a mi sebeket ő most a keresztényen ségen üt, azokat egykor az ő unokái fogják vérükkel visszafizetni s azért a magas trónért, a mit ő megintgatott, századokig fognak önfeláldozással küzdeni. — A kalocsai érsek, Anasztáz, a magyar követek vezére, lelkesült ékesszólással festé le a pápa előtt a magyarok nagy fejedelmét Istvánt, ki törvényt és vallást adott egy hatalmas nemzetnek s Európát egy új nagy országgal erősíté meg.

Sylvester lelkesedése az érsek szónoklata után e historiai szavakban tört ki:

„Engem neveznek apostolinak, de a ti fejedelmetek maga az apostol.“

E dicső cím mind végig megmaradt a magyar királyokon s ez által a magyar korona egy országgal gazdagabb lett, mint

más koronák; melly ország védelmében sok vért elhullatott, megtartásáért sok földi jót feláldozott: ez az ország pedig nem e földön való, hanem odafenn van az égben.

A lengyeleknek szánt koronát eként adá át Sylvester pápa első István magyar király számára s ez képezi a magyar korona felső részét.

S azon naptól fogva, mellyen e szent jelvény az első magyar király homlokát érinté, meg volt örökítve a magyar nemzet létele e földön, ez volt a példabeszéd szerint „azon kalap, melly alatt sok ország boldogsága, véleménye és ereje egyesülten elfért.“

J. M.

Felső vas megyei képek.

I.

Ki valaha Vas megyében utazott, mindenesetre bámulta a természet nagyszerű áldásait, mellyekkel e megyét elhalmozta.

Délkeleti része termékeny, buja növényzetű róna, átszelve az erős vizű Gyöngyös *) s más kisebb folyócskák-tól, mellyek vigan kelepelő malmokat hajtának, mellyekben ismét füttyörésző bokrétás molnárlegények öntik szakadatlanul a garatra a nehéz tiszta-

SZENT ISTVÁN KIRÁLY KORONÁZTATÁSA.

buzát, míg a sok buza-liszt-cuszától meglehetősen meggömbölyödött molnár gazda puderes frizurájával kitámaszkodva, a nagy világba füstöli a gondot, mit ő keme csak névről ismer; mert az ő malmának vize el nem fogy soha... Molnár gazda tán enyelegne is a malom előtti gyepen buzát szárogató menyecskékkel, ha egy pillantás az átelleni ház ablakára — hol az anyjuk sajátos könyök-mozdulatok között robotol valamely kék harisnyán — e szép szándékát csirájában meg nem öli; pedig hát ez az örlető szép menyecskékkel

*) A Gyöngyös Austriában ered s Léka, Közég, Szombathely határait végig futva a koronkint meg is öntve, Sárváron felül a Rábába ömlik.

enyelgés tulajdonképen a mesterséghez tartoznék, ha ama kék harisnyán robotoló néni azt nem állítja, hogy igenis úgy volt s maga rendén is volt az az ő leánykorában, mikor az ő boldogult első ura, — kinek minden hamvadó porczikája legyen áldott, — őt ugyanazon ajtón kitámaszkodva szeretete meg a buzaszárogatásnál, de az ő első ura akkor még becsületes legényember — maga pedig tisztességes, szemérmes leányzó volt — de István gazdának van jóra való felesége (itt világos, hogy magát érthette Sára asszony), ama menyecskéknek pedig tisztességes urok; tehát István gazda a maga szívének bőségét árasztja tulajdon feleségére, s ne bolondítsa vele más jámbor keresztyén hitestársát . . . István gazda, ha rendkívül nem vette is szívére a leczkét, de belátta annak igazságát, annál is inkább, mert Sára asszony kötve hitt a komának, s kémpillanattal szüntelen István gazda léptei, mozdulatai után ordinánczoskodott, s így ez utóbbinak nolle velle le kelle magában küzdeni a sátánt, melly ordító oroszánként fenyegette elnyeléssel szívének azon kamaráját — mellynek a házasság törvényei szerint — tisztán és egyedül Sára asszony képét kell vala rejteni . . . De nini, hova jutottam, kifecsegttem a titkot, mellynek utamban véletlenül tudójává lettem, pedig hát ez az én utiképeimhez tulajdonkép nem is tartozik. — No de avval vigasztalom magamat, hogy legyen a t. szerkesztőségé a hiba, ha ki nem törüli, hisz ott a kezében a vörös plajbász . . . (De bizony csak tessék itt elvállalni a felelősséget. — Szerk.)

Szombathelytől Kőszeg felé mindenütt a Gyöngyös mentében halad az utas — itt falu falut ér. Különösen feltűnik Apáti, gróf Széchenyi Pál birtokával. De meglátszik itt mindenütt a Széchenyikéz! . . . A tábláknak szederfákkal szegélyzése önkénytelenül Olasz-hont varázsolja elénk. E szederfák már nem mai gyerekek, emberderék-vastagságuk, de nem magasak, hogy nagy árnyékot ne vessenek, míg mellette e végtelenségnek látszó sorok — négyszögök, olly egyenlően, olly ügyes kézzel vannak nyelve, hogy a szem, melly különben a merev egyformaságnak nem nagy barátja, mégis örömmel nyugszik rajtuk. Az uraság e példáját aztán egyes földművelők is utánozták, és pedig nem kárakra . . . Mennyire tanuskodik az üdvös intézmények utánzása a nép által, ennek józanságáról, arról itt felesleges bővebben szólnom . . . Ott, hol a népben a legjobb akaratu, de szerintök mégis csak *kaputos*-emberek iránti bizalmatlanság tanyát ütött, kik szükségükben inkább az égbe kiáltó kamatokra uzsoráskodó falu zsidaihoz fordulnak néhány forintért, mint hogy okos tanácsot, vagy talán segílyt is volt becsületes földesuraiknál keresnének, ott én nem láttam egyebet rongyos szürnél, nyomorult, füstös, egészségtelen viskóknál — tunya, pálinkától butult asszony nép s az oláh-czigány purdékától babszemnyit sem különböző mindkét rendbeli sarjadéknál . . . Mig a bársony-bugyogós Itzig nagy reményű csemetéi krinolinban s pamelában pompáznak végig szombatnapokon a falun, a huszonöt-éves vén pórbanák nem kis bámulatára, kik aztán olly ájtatos tisztelettel köszöntik őket, nem úgy, mint a jó tisztelendő urat, ki szüntelen csak inti, serkenti a jóra őket, de soha egy kis jó pálinkát, sziverősítőül a nyomorban, nem nyújt — mit ezek a derék kis-asszonyok annál inkább is megtesznek, pedig hát potomságért, egy kis tojás-, bab-, vagy gabnanemüért stb. stb.

De, kivált felsőbb részeiben Vasmezyének, illy szomorító példákra soha, vagy csak nagyon ritkán akadunk. Itt józan, szorgalmas, s minthogy a henység ördögi párnáján nem sokat nyujtózódik — erkölcsös és vallásos nép is lakik. De látszik is ám az Isten-áldás; — takaros, sőt néhol nemével a fényezésnek bíró lakásaikon — tiszta, ép ruházatukon, a gyermekek, hajadonok, legények arczain az élet és öröm rózsái virítanak — a házianyák, apák büszkén tekintenek nem korcs ivadékaikra — mig az ősz nagyapó felemelt fővel, meg nem fogyott erejének büszke tudatával végzi a legterhebb munkákat. . . .

De ime itt vagyunk Kőszegen, mellynek rajzát s kimerítő leírását a Vasárn. Ujság 1858. évi 18. száma már közölvén, annak újabb leírásába nem bocsátkozom. A fennebb érintett számban felsoroltakon kívül említést érdemelnek Kőszeg határának ama pontjai, honnét a leggyönyörűbb kilátás tárul a szemnek . . . Ott van a város nyugati oldalán levő hegycsucok egyike, az ugynevezett „*Óhás*.” — E magas hegyrom legfőbb pontján régi őrtorony romjaira bukkanunk. A hagyomány szerint e romok a római legi-ók építette maradványok; e toronyban folytonosan tanyázott kisebb számu őrcsapat, mellynek feladata volt, kémszemmel tartani

a vidéket. . . A kilátás innét elragadó. . . Nyugatészaknak az ausztriai havasok csillognak, északnak a messze kéklő Kárpátok lábainál fehérlik a pozsonyi várkastély, a multnak szomorú emléke. — Északkeletnek a Fertő tükrében török meg a napsugár, mig a kelet dél közötti rónát, csaknem mesés távolban, a Vértes és a Bakony hegylánczolat homályos körrajzai szegélyzik. Amott délnek a Varasdi hegyek merészen, mint kíváncsi szomszéd — kandikálnak be a magyarok hazájába, mig délnyugat és nyugatnak a stájer határ széli hegység szab határt a végtelen távolba hatni akaró ember pillantásnak. Ha tehát a hagyomány szavai, (min kételkedni nincs okunk) igazak, ugy kémtoronynak a rómaiak alig választhattak volna alkalmasabb helyet. — Az ellenséges hadoszlopok, vagy egyes portyázó csapatok fegyvereinek csillogása nagy távolságból ide látszhatott, azonfelül már legrégebb időkben dívott az a szokás, hogy magasabb pontokon mintegy távirtdai állomásokat készítettek, mellyek aztán nappal füstoszlopok, lobogók, póznák, éjjel szövétnekekkel tudósították egymást — a tudósítás értelmét a szövétnekek mennyiségével s elhelyeztetésével fejezték ki.

E ponttól nyugatra regényes hegyromon létezik az ugynevezett *Hermann kútja*. A hagyomány szerint, midőn 1532. Szoliman hadai Kőszeget ostrom alá vették, a kőszegi tanácsban elhatározták, a várost utolsó csepp vérig védeni; az árulókra pedig kimondatott a szigorú ítélet és pedig Hermann tanácsos indítványára, — *hogy elevenen nyuszassanak meg*. Azonban az egyetlen, ki magát a kőszegiek közül az ellenféllel érintkezésbe tette árulási szándékkal, az *Hermann* volt. Az árulás kitudódott s Hermann a nép dühe elől nagy nehezen az erdős hegyek vadonaiba menekült.

De az ítélet, mit önmaga szabott a leendő árulók fejére, nem késztet őt utólréni. Nehány napi kóborlás után az üldözők a később nevével nevezett forráskutnál felfedezték s *az önmaga szabta ítélet rajta minden irgalom nélkül végre is hajtatott* . . . Böre s azon kés, melylyel megfejtették, maig is látható a kőszegi városház régiség-tárában. Gyakran nem sántítva, hanem igen is gyorsan követi a bünt a büntetés.

Említést érdemel még Kőszegen a jeles takarékpénztár, melly 7°/_o-it fizet, s mellynek 50 ftos részvényei 10 év alatt 200 forintosokká nőttek ki magukat . . . Van itt még egy 200,000 forint tőkére alakított posztógyár, mellynek gépezete a legelső egyike s az ott készített posztó Európa minden gyárainak kelméivel kiállja a versenyt szépség, finomság és tartósságra; de fájdalom, a külföldi gyárak konkurrencziája, mellyek olcsón adható selejtes rongyaikkal olly sok szép hazai vállalatnak már nyakára hágtak, e gyár veszteség nélküli működését is megakaszták . . . Olly jól esett, e gyárat évek előtt, mint a felvirágzó hazai ipar egyik tanuságát, működni látni; most nem ereszt haragos bodor füstököt az óriás kémény, a gőzgépek acél karjai merev tétlenségben tespednek s a nagy, egykor ezer hangvegyületű termekben, most néma csend van, mellyet csak az épület gerendáiban őrlő szu perczegése bont meg. (Folytatás következik.)

Virághalmi.

Ó és új évben.

Az aggott esztendő megöszült fűrtivel
Mint egy zsémbes öreg ollyan dolgot mivel;
Zúg, morog, pityereg, feddözik egymásra,
És az ember fiát híja számadásra .

Mit tettél, hogy nyugton várhasd be a telet?
Koplalj, ha henyéltél, ez a vég felelet.
Jó öreg esztendő, bátran állok szembe,
Hogy embered leszek, vagyok e hiszembe.

Még te ifju voltál rózsá-koszorúval,
Már én barázdoltam Virággal, Daruval,
Hintettem a magot barázdám árkába
S végezve ajánlám Isten oltalmába.

Kapáltam a borfát, kaszám rendet vága,
Hazatértem, mikor a falu jószága,
Mit reménynyel veték, örömmel arattam,
Veritékem után szép asztagot raktam.

Beszűrtem a levét a kapavágásnak,
Mellynek minden csöppje be illik másolásnak.
A kora tavasztól az ősznek végéig
Munkám szemei, mint a láncz egymást érik.

Anyjok, míg nekem a föld gondjai jutnak,
A házi bajokat eregeti utnak,
S ha kiküldi nekem az Istenáldását,
Kertje, majorsága, s hizója után lát.

S lám a szorgalomnak nem marad el kincse,
Ha munkáltunk, tele csür, kamara, pincze,
Részeseül belőlök a nyomorult vak is,
Jut belőlök még az ekkleziának is.

De minthogy testünknel van nemesebb részünk,
S hogy baromként együnk, nemcsak azért élünk,
Ha szobánkba szorit az idő vihara,
Szert teszünk a népnek olvasmányaira.

Ész s szívképző könyvre hogy ha félreteszünk
Néhány fillért, azért szegények nem leszünk,
Körbe ülünk, anyjok pergeti rokkáját,
Lánya redőzgeti ünnepi szoknyáját,

Az apróbb sarjadék itt-ott csevegéssel
Elbajol az áldott buza szemeléssel,
És én neki fogok elébb a naptárnak
S kedvhozó sorai ha ennek lejárnak,

Vasárnapi könyvtárt hol tavaly elhagytuk,
Szép gyönyörűséggel most tovább folytatjuk.
Ez alatt megjön a Vasárnapi Ujság
S képeit láthatni olly nagy a kívánság,

Hogy az egyik gyerek a másíknak hátán
Amugy körmölőde segít ujságvágyán,
Mosolyogva nézem míg betelnek végig
S aztán elolvasom magyarázva nékik.

Az év négy részei így szépen lejárnak,
Illy vidám tele van a jól használt nyárnak,
Felvidit a munka télen úgy mint nyáron,
Akkor az olvasmány, ekkor meg a járom.

Hory Farkas.

Villám Bandi, a rengeteg fia.

Népies beszély, írta ERDELYI JÓZSEF.

(Folytatás.)

III.

Az első szobában, mellynek ablakai az utcára néztek, s mellynek ablakai alatt, a fehér levelű nyárfák árnyában az öreg számadó juhász, s bojtárja vala látható, Súgár Mihály uram ő kegyelmének gyönyörű szép leánya olvasott abból a szent könyvből.

A szerelmes gyermek épen szent Jób történetét olvasta, midőn az ajtót az öreg számadó juhász megkopogtató, s a tiszta szobába belépett.

— Szerencsés jó estét kívánok kegyelmednek! — vette fel a szót Ferencz gazda.

— Hasonlót kívánok! — felelte az öreg Súgár Mihály, mialatt az előtte lobogó gyertya rózsás hamvát lekoppantotta.

A kis Kata keblében úgy kopogott az a kis hús darab, mit szivnek neveznek, hogy e kopogás szinte meghallatszott abban a nagy csendességben, melly egy pillanatra a szobában eláradt.

Az öreg számadójuhász megpödrte ősz bajuszát, deres hajszálait megigazitotta, s kevés köhögés után így beszélt:

— Ő felsége, a legfelségesebb Isten, kinek rabszolgái földi királyok, úgy látszik, úgy rendelte: hogy nemes Súgár Katát, a vidék legártatlanabb gyöngyvirágát, megszeresse a legnemesebb szivü legény a környékben: Villám Bandi. — Ha tehát ez Istentől elrendelt szerelmet, nem kárhoztatja el kegyelmed földi jóvoltossága; áldja meg e szeretetet, s adja oda Súgár Katát Villám Bandinak, ki nélkül el fog hervadni, mint az erdő, ha az őszi szél meglegyinti. Én ismerem Bandi jószívűségét, példás tiszta erkölcsét, s jót merek állni, hogy boldoggá fogja tenni Katát, ki a boldogságot valójában megérdemli.

Az ősz házigazda szép komolysággal felelte:

— Köszönöm kegyelmed szép beszédét, mindenkifelett pedig irántunk való jó akaratját, Ferencz gazda! — Ennek rendében pedig fogadja válaszat: Én leányomat Bandinak odaadom: mert Bandi legény a talpán; mert Bandit az én jó Katám méltán szereti; mert megveri azt az Isten, mind ezen, mind pedig a más világon, ki a szerető sziveket egymástól elszakasztja. — Kata lányom, kedves lányom! menj a pinczébe, s hozz fel egy kupa bort, abból az öreg

egriből, mert ma le kell innom magamat. Kend is pikós lesz Ferencz gazda, pikós bizony, eb az inge! — Siess lányom, . . . siess! . . . siess.

A gyönyörű Kata, tántorogva lépett ki a szobából az udvarra, hol Villám Bandi várta az élet-halál ítéletet.

— Enyim leszesz-e? — susogta Bandi a megrettent leányt keblére ölelve: — nekem adott-e édes jó apád?

— Kendnek adott, kendé lettem, boldog lettem.

E szóváltás után együtt mentek a pinczébe, együtt töltötték meg a bőséges zöld kupát, s hogy mit éreztek e percek alatt, leírni nem lehet.

Kata a bort bevitte, két kisebb fajta poharat megtöltött, s az öregeket szépen megkínálta.

Az öregek egymásra köszöntötték a poharakat, s azok illatos tartalmát hirtelen kiüritették. — Nem sokára dalolni kezdetek. Súgár Kata pedig ott beszélgetett Villám Bandival a pitvarajtóban, öröme a ragyogó és soha le nem hulló nagy csillagoknak.

IV.

A kendözést harmadnapra határozták. A közbeeső nap csakhamar eltelt, s az öreg Súgár Mihály uram ő kegyelme csendes házában, nagyszerű sürgés-forgás vala látható.

A tágas konyhában vidáman pattogott az ölfa, s a pattogó tűz lángja mellett piros pozsgás középkorú asszonyok sütkéreztek, gonddal ápolva a tüzet; s figyelmesen nézegetve a különféle sülteteket, mellyek a terjedelmes padkán elhelyezett lábasokban, s a főtűz előtt feketelő nyársakon piroslottak.

A nagy szobában a falu birái, eskütt emberei, s jobb gazdái elmélkedtek a falu ügyes-bajos dolgairól a zamatos egri bor mellett; a hátulso szobában pedig a falusi fiatalság enyelgett egymással, most az egyszer illő tisztességgel, a mint is ezt a hely méltóságos volta követelte.

Már a hivatalosak mind jelen voltak, csak Villám Bandi, s az öreg Ferencz gazda hiányoztak. Végre ezek is megérkeztek. Ekkor még az utcán ácsorgó gyerekek is becsődültek a szobába, a ki pedig be nem fért, az a ház ablakán dugta be fejét, s onnan nézte a kendőzés sajtóságos szertartását.

A szobában a falu bolondja is helyet foglalt.

A falu bolondja egy vaskos természetű ember volt, s mintegy negyven éves lehetett. Asszonyinget viselt, s válláról rendkívül rongyos fekete guba lógott lefelé, egész a lábáig, mellyet csatos cipő borított. Zsirfoltos magastetejű fehér kalapja tele volt ragatva bazsarózsákkal, pávatollakkal, s különféle kopott czafarangokkal.

A mint a bajusztalan Misi a szobában megjelent, a társaság kaczagásra fakadt, s midőn a hangos vigyorgás lecsendesedett, az öreg számadó juhász, így kezdette alkalmi verszetét:

„Egy gyönyörűséges napon,
Villám Bandi az erdőben,
Hófehérségű galambot,
Vett észre a kék felhőben.
A kis galamb mellé repült:
Piros rózsás csipkefára,
Csipkefáról a vállára,
Onnan a szive tájára.
Villám Bandi a galambot,
Megkedvelte, megszerette,
Szive véreivel itatta,
Boldogságával etette.
Czirógatta, csókolgatta,
Mig a hófehér galambka,
E sok kedves, e sok édes
Csókokat megsokallotta.
S a minthogy megsokallotta,
Őszecsapta fehér szárnyát,
Felvillant a levegőbe,
S ottan hintáztatta magát.
Hintáztatta, hintáztatta,
Villám Bandit csalogatta,
Azután repülni kezdett,
Itt repült a falu felett.
Lerepült e ház végére,
Onnan a ház ereszére,

Az ereszről, az udvarra,
Itt kell lenni annak fogva.
Gazda uram! jámbor uram!
Istenfő nemes uram!
Adja nekünk e galambot,
Hogy ha a kend házában van.
E kis galamb gyönyörűség,
Jóságos földi üdvösség;
Villám Bandi jámbor legény,
Nagyon megérdemli szegény,
Az a fehér galamb pedig,
Végképen elkeseredik,
Ha a Bandi nem lehet,
Kit olly nagy igazán szeret.
Lemond a földi életről,
Földnek minden gyönyörét,
S magányos veréb módjára.
Hervad el kalitkájába.
Gazda uram! jámbor uram!
Istenfő nemes uram!
Ez a galamb, a kend lánya,
Öreg élte gyöngyvirága,
Adja nekünk a virágot,
Hagy ismerje e világot,
A világ legszebb áldását:
Az emberiség forrását.”

E sajtóságos rigmus után, Súgár Mihály uram ő kegyelme vette fel a beszéd fonalát, s az előbbi verszetet, következőleg folytatta:

„Az a kedves fehér galamb,
Öreg étem gyöngyvirága,
Itt eped a kályha mellett,
Most is harmatos orcája.
Nagyon beteg, nagyon szeret,
Ámde erről ő nem tehet :
Isten adta a szerelmet,
E gyönyörű szép gyötrelmet!
Isten adta, ő akarja :
Hogy azt itt szépen bevallja ;

Ne sirj lyányon, gyöngyvirágom,
Helyetted inkább bevallom.
Szereti ő Bandi juhászt,
Nem is szerethetne ő mást;
Ha tehát nagyon szereti,
Adjon cifra kendőt neki,
Czifra kendőt, virágosat,
Benne tallért ragyogósat,
S boruljon a kebelére :
Illik rá, mint nap az égre!“

Most egy hófehér ruhába öltözött hajadon lépett a szobába, rózsakoszorúval szőke haján, s virágos porcellán tányérral kezében, mellyen mesterségesen kivarrott kendő fehérlett.

Súgár Kata nagy megindulásában még mindig ott sirdogált a kályha mellett, s angyali szelidséggel tartotta kezét, szép jegyese kezében.

Súgár Kata! kedves hugom — szólalt fel az öreg számadó juhász; — menj csak ki kedves galambom; hozzád csak egy pohár vizet.

Súgár Kata kiment a konyhába, s nemsokára a kívánt pohár vízzel visszatért, s azzal a kérést szép tisztességgel megkinálta.

— Nem kell nekem, édes hugom; — beszélte az öreg juhász; — Nem azért küldöttelek én ki, mintha a vízben telnék gyönyö-

— Jól van jól! — morogta magában; csak beszéljétek! majd meglátjuk még, hogy hány zsákkal telik.

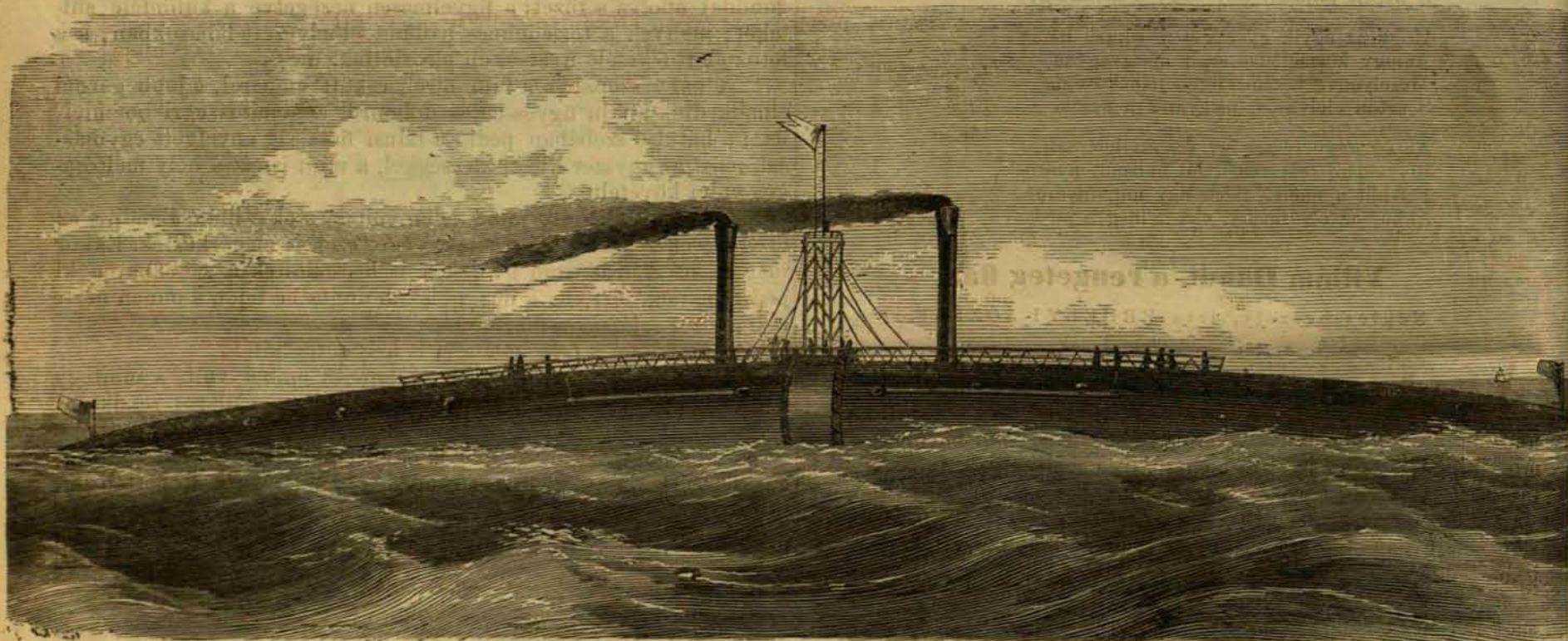
E szavaknál görcsösen megragadta nehéz fokosát, s a pisze orru, kis szemű, gazdag gögös paraszt, oly indulatossan nézett a mosolygó völegényre, mintha meg akarta volna enni.

Mintegy öt percz múlva Bandihoz lépett, ki merengő szép jegyese patyolat kötőjével játszadozott, s annak gunyos mosolygás között ezt mondotta :

— Adjon Isten sok szerencsét, hires Bandi! Adjon Isten nagy hosszú életet, csillagos öcsém, szivemből kívánom! — Neked meg, Kata hugom, sok tőröm virágot a csillagos Bandihoz, kiért minden fehércseléd majd elájul. — Bandi öcsém fura legény, mint az idő : hozzá szokott a változandóságos. De így van az, ha szép a legény; ha minden leány szívesen hagyja magát általa elcsábíttatni. — No jó éjszakát szegény hugom! Jól aludjál, jót álmodjál, okosat álmodjál!!

E szavak után nagyot kaczagott, s azután a szobából magát nagy kényesen kilógázta.

— Istenem! de tökéletlen ember ez az Illom Peti; — susogta a szép leányka szemlesütve; — még össze se kerültünk, s már is elakarja hinteni közöttünk a szerencsétlenséget. Azt akarja : hogy féltsem Bandit, s bánatomban meghaljak. — Azt akarja : hogy le-

Winan új szerkezetű gőzöse.

rüségem, hanem csak azon okból, hogy lássa mindenki, miképen az én szép választottam olyan egyenes, mint a nádszál, s olyan deli, mint egy szarvas. Miután tehát az irigység sem találhat hibát benned, használd azt a fehér kendőt szived érzése szerint. Add azt át Villám Bandinak, ha tudniillik úgy akarod, mint ő.

Súgár Kata a kendőt Bandinak átadta, Bandi pedig boldogító érzelmek között tüzte keblére a kedves jegyet.

Midőn a kendőzés megtörtént, a falusi fiatalság között eltitkolhatatlan zúgás vala hallható, sőt még a zöld cserepkályha mellett vigyorgó Misi is morgott.

Mindenki sajnálta Katát, kit egykor álmaiba szőtt, s mindenki irigyelte a daliás völegény szerencsését, még az az eszeveszett bibiresos képű bolond is, ki mint a többi legény, elég kába volt reményleni, hogy e ritka mélységgel érző leány szívet előbb-utóbb megnyerheti.

Az öregek — daczára a ritkán élvezett lakmározásnak, s ama számtalan felkortyantott pohár egrinek, sehogy sem tudtak felvidulni. Mindenki szerette volna Katát, vagyis inkább a Kata örökségét, — melly biztos számítás szerint lehetett vagy huszonötezer forint váltó czédulában — az ő fiának biztosítani. Most pedig minden reménynek vége! — E meggyőződéssel borongott tehát a társaság nagy része, csak Illom Peti kaczagott magában, ki nagy szégyenében leginkább hasonlított a főtt rákhoz.

mondjak kegyelmedről. De én nem hiszek neki. Azért is soha se busuljon kegyelmed; ismerem már én kegyelmedet, s hiába mázolja be előttem jó arcját a rosz emberek.

— Nem busulok én, szép gyöngyvirágon, hanem csak sajnálkozom e felett az Illom Peti felett, kit az igazságos Isten egykoron, bizonyára nagyon sulyosan meg fog verni.

E pillanatban felzendült a szép Rákóczy-induló; hat vályogvető czigánymesterember húzta ezt összesen kilencz huron; még is olly szép, olly lelkesítő vala, hogy az emberek arcjai kipirultak, s kebleik emelkedni kezdettek.

(Folytatás következik.)

Winan új szerkezetű gőzöse.

Az elmúlt október hóban a tengereken összesen 219 hajó sülyedt el, köztük 10 gőzös. A gőzösök közül három, égés által jutott tönkre. — Ez csak egy hó alatt történt. — Amerikában, Uj-Yorkban a mult február, martius és aprilban elsülyedt hajók után a kárt 16 millió frankra számították. Csupán aprilban 10 amerikai gőzös veszett el s ezek fele égés által.

Mindez arra mutat, hogy bár napjainkban a hajóépítés kifejlése magas fokát érte el, mindazáltal még távol van a tökély pontjától. Nem is nyugszik az emberi ész, és e téren is szüntelen törekszik előbbre jutni.

Az amerikaiak jelenleg a hajóépítés legnagyobb hősei. Az amerikai leginkább érti e közmondás gyakorlati becsét : „Az idő pénz!“ Azért törekszik hajóit minél gyorsabb járatuakká tenni. Erre céloz Baltimore-ban a

Winan testvérek által épített, s a befejeztetéséhez közel álló gőzös. — Ez egészen új modorban lesz készítve, s ha sikerül, a hajóépítésben nagy változást idézend el. Különbözik az minden eddig ismert gőzösktől és hajóktól, nincs annak sem orra, sem fara, kötélzete, árbocza, sem fedélzete. Leginkább hasonlít az egy óriási szivarhoz, melynek mindkét vége hegyes.

E szivaralaku gőzös közepe körül forog gyűrűként egy kerék, lapáttal, melyek úgy vannak fölverve, hogy midőn a vízre esnek, azt hátrahajtják s így a hajót előretolják. E kereket négy gőzgép igen gyorsan hajtja a hajó körül.

A fedélzetet, a hajótestnek csak egy kis belapított része képezi, melyet karzat s padok vesznek körül. A hajó mindkét vége felé ásó alakú kormányrud van alkalmazva.

Ez új gőzös 180 láb hosszú, és építői erősen meggyőződtek, miszerint avval négy nap alatt Amerikából Európába eveznek. Terviratukban többek közt azt mondják, miszerint e hajót azért építik, hogy a két világrész közti utat biztosabbá, olcsóbbá és gyorsabbá tegyék. Miután az egész hajó vasból épül, tüztől nem lehet félteni, sem elmerüléstől, mert a szobák mindegyike külön vízhatlan, sőt ezek közül több is megtelhetik vízzel, anélkül, hogy emiatt az egész veszélyben forogna. — Továbbá a hajó alakja azt erősebbé teszi, s a szél és hullámzat nem ragadhatja úgy meg, mint a többi hajót, tehát ezek ellen is nagyobb biztonságot nyújt. Ezen fölül a hajótest igen könnyű; 200 tonna szézen fölül 200 utast, a levélpostát s egyéb értékes tárgyakat, mint pénzt stb. szállíthat, s Amerikából négy nap alatt ér Angliába. E gyorsaság következtében a szállításbér tetemesen olcsóbb leend.

czeknek. — A 900-at meghaladó fegyenczek napirendje következő: reggeli 6 órakor fölkelnek; megmosdván, ágyaikat megvetik s magukat tökéletesen rendbeszedvén, dolgozó termeikbe vezetnek. Itt a reggeli imát áhitattal végzván, napi munkájokhoz fognak, mely varrásból áll, t. i. a cs. k. katonaság számára egyenruhákat készítenek, melyek közül különösen feltűnő az atilla, és magyarnadrág varrása és zsinórozása, ezeket a legszabályosabban készítik el.

A varrásért minden darab munkától megszabott dijt kapnak, melynek egy harmadát bent az igazgatóság által vezetett takarékpénztárban kell hagyniok, két harmadát pedig engedményezett külön élelmezésre fordíthatják. Azonban a takarékosak megelégedvén rendes élelmezésükkel, egészen bennhagyják, s szabadulásukkor az egész összeg minden hiány nélkül pontosan kezükbe adatik.

Ez által a könnyelmű takarékoságot tanul, a szegény uti költséget szerez, hogy övéihez, a házi családhoz visszamehessen.

A rest pedig vérszemet kap, s a munkának adja magát, melynek következtése az, hogy a dolgot megszokja s munkás ember válik belőle.

Reggeli 7 $\frac{1}{2}$ órakor a r. katolikusok ritka izlésű s valóban gyönyörű imaházukba seregelve, áhitatos éneklés mellett hallgatják a sz. misét. A templom, mondom, ritka szerkezetű: négy osztályból áll, két földszinti s két karzattól egyenlő nagyságban, fokozatosan padokkal, úgy hogy a miséző, vagy a szónokló lelkész mindegyik láthatja, mert az oltárhoz 10 lépcső vezet föl. Magasan díszes az; a főoltárkép a szeplőtlen Szűz Anya képét ábrázolja, két két oldalról egyegy angyallal.

A váczi új fegyház.

Vajha beteljesülne a vállalkozók számítása. Rajzunk e hajót úgy mutatja, mint mikor az elkészülten a tenger hullámaival szelni fogja.

A váczi új fegyház.

Ugy véljük, sok olvasót érdekelni fognak némi részletességek ez újabbkori intézetről, melyet noha a „javító“ czímet nélkülözi s csak „fegyháznak“ nevezetik, közelebbi megismerkedés után annak szervezetével, inkább javító, mint fegyintézetnek fog kiki nevezni.

Ez intézet is egyik hangos hirdetője a kor humanus szellemének, mellyélfogva a társadalom nem taszítja ki eltévedt tagját martalékaul önvészre s kárhozatainak, hanem föladataul tekinti ismét visszaadni azt rendeltetésének, új embert alkotni a romlott emberből, időt, alkalmat eszköz, s bőséges segélyforrást adván neki, hogy megjavulhasson, hogy az emberi társaságnak ismét hasznos tagjává legyen.

Az épület, mellyen meglepetéssel pihen a gőzöson utazó szeme, midőn Vác mellett elhalad, 1755 óta áll, midőn boldogult Mária Terézia királyné nemes ifjak növeldejeül kezdé építtetni. Ezen eredeti rendeltetése az épületnek nem teljesülhetett, s befejezetlenül meredtek a nagyszerű alapfalak az égnek, egész a legközelebbi időkig, midőn a magas kormány rendelkezéséből a mult években felépíttetvén, a nagyszerű épület, mint cs. k. fegyház fogadja magába a törvény által elítélt bűnösöket.

Hivatalos személyzete az intézetnek: maga az intézeti főnök, egy ellenőr, három irnok s egy ügyvezető, ki a munka kiosztását eszközli. Van saját lelkésze, orvosa s egy tanítója, ki naponként előadást tart a fegyenc-

A díszes templomi öltözékek Bécsben készültek, s csak nem rég érkeztek meg; van 8 változéku orgona, menyezet s zászlók sem hiányzanak.

A templom hajójában csak néhány pad van, a hivatalnokok számára.

A más vallásnak szintén rendszeren részesülnek egyházi oktatásban.

A fegyenczek egy éven fölül egész 10 évig vannak ide itélve, s közülök 23 éves korig mindegyik tanköteles, habár bölcsészeti osztályokat végzett is.

A fegyház iskolájában naponként 80-an nyernek oktatást. A tanítási órák fel vannak osztva: hétfőn magyar olvasást, írást; kedden számtant; szerdán német olvasást, írást; csütörtökön magyar olvasást, írást, délután egyházi éneket; pénteken mezei s kerti gazdaságtant; szombaton német olvasást s írást és számtant tanulnak. Az iskola egy külön teremből áll, egy asztal és szekrényvel a tanító számára, hol az iratok, könyvek s kézi táblák tartatnak. A tanoncok hosszú keskeny asztalok mellett ülnek karos székeken, mindenkinek van egy kis fiókja, hol íróeszközét tartja. Van egy nagy számtábla, s az olvasáshoz magyar-német hangoztató táblácskák.

Délutáni órákban a fegyenczek a belső udvarba egy órai sétára mennek, hogy egyedül az eget látva és saját lakásukat, jusson eszükbe bűnösülvöltek s az ég igazságos ítélete. Séta után a munka folytatására mennek. Déli 11 $\frac{1}{2}$ órakor a munka ideje megszűnik, minden osztályban egy-egy fegyenc hangosan elmondja az „Ur angyalát“, melly imát fölállva mindnyájan a legnagyobb áhitattal s összetett kezekkel utánmondják. Ekkor átmennek hálószobáikba, s az étkezést kezdik meg. Étkezés után egy órai szünetük van, szünet után a munka folytatására mennek dolgozó termeikbe, de az egy órai séta délutáni órákban is megtörténik.

Estve felé hálótermeikbe vonulnak, hol a 7 órai harangzó imára ser-

kenti őket, imádság után magukra hagyatva, beszélgetés után lenyugosznak. Agyaik két kis állványon létező deszkázat, egészen szédszedhető, el van látva jól töltött szalmazsák és párnával; nyáron könnyű, télen kettős pokrócz a takarójok.

Öltözékük egyenlő; ez áll ing, gatyá, vászon sapka, mellény, felöltöny és nadrágból, harisnya és katonabakkancsból.

A fegyenczek erkölcsösbejei kiválasztvák; vannak közöttük házi dolgozók s mosók is. A házi dolgozók a folyosókat és szobákat tisztazzák, naponként kétszer söprik és egyszer hetenként surolják. A mosók mosnak vagy mán-gorolják a fehérneműt.

Van e fegyháznak egy sok hasznu, gőzre alkalmazott gépezete, melly a konyhában főz, a mosás és fürdésre meleg vizet ad, ruhát szárít bámulatos gyorsasággal és vizet szivattyuz.

Van hidegfürdő is a Dunán, de az épületben is vannak kád- és zuhany-fürdők.

Az étkezésre nézve a kiszolgáltatást egy benn lakó vendéglős teljesíti. — Kenyerük igen jó, naponként főtt ételt kapnak, levest és főzeléket; csütörtökön és vasárnap pedig húst is kapnak. — A betegek eledele kitünő, panaszt soha sem emelhetnek. Ezek öt teremben vannak, egészen elkülönítve, s a leggondosabban ápolatnak.

Meleg étket napjában háromszor kapnak, s igen nagy tisztaság és szolgálásban részesülnek. Az orvos órákat tölt közöttük mindennap, sőt házi gyógyszerárú is van, hogy rögtön esetekben segélyükre lehessen.

A víz mindenüvé a Dunából átszűrve kavicsos keresztül a föld alatt vezetetik, van azonban a közép udvarban két szivattyus kut is.

A temetkezés egész ünnepélylyel történik, gyász szertartással. A ravatal fekete posztóval van beterítve, viasz gyertyák égnek körötte, s a szertartásos zsolnárok énekeltek; ez alkalommal a fegyenczek különös áhitattal és szivrehatóan énekelnek. Az éneklésre általán nagy hajlamuk és fogékony-ságuk van.

Testileg itt nem igen történik feyítés; a makacsok és csendzavarók bebörtönözteknek. Egy szóval: ez intézet oly szerkezetű, hogy kevés javítást igényel, mert a ház igazgatója Margets Károly ur hosszú évi tapasztalása után úgy kormányozza, hogy bár teljesen szigorú, mégis mindenki szeretetét bírja, s így a rendet, tisztaságot föntartani, a javulást előmozdítja, többi hivatalnoktársaival kezet fogva, a legszebben sikerül.

F. A.

Mikép táplálkozik az emberi test?

Az ember testből és lélekből áll. Ennyit a legegyszerűbb fa-lusi iskolában is megtanul a gyermek; de ennél tovább nem terjed önmagáról való ismerete. Bizvást mondhatni, hogy tudományos kiképezésben fáradozó tanintézetekből is, az emberismeret taná-ból, alig visznek ki magukkal többet növendékeink, az emberi test külrészeinek felületes ismereténél; de már ezeknek szerkezetéről, egymásközi viszonyáról, és működéséről alig van valami fogal-muk. E hiány mindenestre a tanrendszernek felrovandó. Ugyanis egy oldalról a milly nevetséges, másrészt épen oly fonák eljárás az, hogy míg a természet három országából a növények szemes részeit meglehetősen pontossággal bonczolják növendékeink, és belő-lük még az ásványokból is válogatott példányokkal bírnak; az ál-lattanból tudják, hogy e vagy ama nemnek milly légző s ét-kező szervei vannak; e vagy ama fajnak millyenek lábai s körmei: addig saját testük szerkezetéről és életéről annyit sem tanultak, miszerint tájékozni tudnák magukat a tüdők, gyomor, máj, lép stb. fekvéséről. Ezen okból, a közéletben épen nem ujság, tudományos, mivel emberektől illyfélét hallani: „a vizgégembe ment az étel, majd megfultam,“ nem tudván azt, hogy az embernél sűrű s folya-dékféle ételneműek, a vízzel együtt, ugyanazon csatornán jutnak a gyomorba. Nem ujság látni s hallani egyéneket közhelyen szó-nokolni, kik a szív tájékára, ez érzemények gyupontjára akarván mutatni, a gyomor tájékán áll meg kezök, nem tudván azt, hogy a szív a mell bal oldalának középtáján, a gyomor pedig, a hol a mell-csont végződik, a hasüreg legfelső részét foglalja el. Illyféllel a közéletben gyakran találkozunk. Ugyanazért, ha az eddigelé diva-tozó tanrendszerből a közéletbe is által vitt hiányokon, mi orvosok, az ember-élettanból közlendő némelly népszerű ismertetéssel vala-mit segíteni akarunk, azt hisszük, nem untató, hanem mulattató olvasmányt fogunk nyújtani e népszerű lap olvasóinak.

E lapok m. é. 27-ik számában röviden közölve volt az emberi test főbb részeinek, és ezek működésének ismertetése. Szükségte-len is nemorvosoknak az emberi test külön részeit együl-egyig látni s egymással összeköttetésök és működésökben ismerni, mert ehez szaktudás kívántatván, nekik ahoz sem idejük sem alkalmuk nincs. Amde az emberi test főbb részeit, épen úgy a kívül látható-kat, mint belül fekvőket helyzetökre, de különösen működésökre nézve ismerni minden embernek nemcsak szükséges, de gyönyör-

ködtető is; nemcsak hasznos, de emberhez, mint Istennek legfön-ségesebb teremtményéhez illő is, hogy ő, kit minden állat és földi lény urává tön, magát ismerni tanulva, ha csak kicsiben is, átlássa s meggyőződjék róla, miszerint ő a nagyvilág képmása s után-nyomata, s nem létezik a nagyvilágban oly elem vagy parány, mi az ő testében, kicsi részben föltalálható nem volna, és ezáltal a valódi vallásosság, erkölcsiség magasztos voltának érzésére s ter-jesztésére ébresztessék.

Az imént előadott okoknál fogva, az *emberi test táplálkozásá-nak folyamát* akarom lehető népszerűen leírni, vagyis azt, hogy az *élvezett ételek emésztése, miként történik? az ételekből készült tápany mikép változik vérré? és a vérből, miként táplálkozik az emberi test minden legkisebb része?*

Mielőtt az első ponthoz fognék, szükség megemlítenem, hogy testünk minden részecskéje a vérből veszi táplálékát és azon anya-got, melly a neki kimért működés elkezdése s bevégzéséhez szük-séges, mert e nélkül élettelen állapotban levén, nem működ-hetnének.

Az emberi test fenntartására szolgáló *ételek emésztésének első szaka a szájüregben történik*, hol számtalan, nyálat szivárogtató más mirigyeken kívül, a fülek mellett két nagyszerű nyálmirigy van, mellyek a vérből folyvást elegendő nyálat választanak el. Ezek csatornácskával ellátvák, mik orczáink izmain keresztül hatva a száj-üregbe nyilnak. Mihelyt valamely izes test, nyelvünk idegeit érinti, vagy rágás közben állkapcsainkat mozgatjuk, az említett mirigyek ösztönöztenek a készletben levő nyálat a szájüregbe folyasztani. Ekkor a nyelv, orczáink izmai, a fogak mindannyian közremüköd-nek, hogy a szájban levő ételt a nyállal összevegyítvén szétmorzsol-ják, és egyenletes gyurmává változtassák. — Ebből tehát láthatni, miszerint a nyál korántsem oly hasztalan nedv; melly csak azért gyülik össze szánkban, hogy kiköpjük, hanem az ételek, külön-böző részeinek föllágyítása s péppé kidolgozásához elkerülhetlen tényező.

A szájban így összegyurt darabos pép a nyelcsőbe jut, és ezen emésztési működés utolsó, melly akarunk szerint történik az éte-lek átdolgozásában. A többi ezután következő akarunkon kívül, sőt ellenére is véghez vitetik, a nélkül, hogy akarva is megakadá-lyozhatnók. — Mihelyest egy harapás étel a nyelcsőbe jut, innen a garatba, vagyis a szájüregből a gyomorig vezető csőbe lefelé nyo-matik, e cső izmainak természeti alkotása által, a nélkül, hogy az étel saját sulyánál fogva oda lejutathna.

Nemorvosnak is érdekes tudni, hogy az ember fejére állva is megihatik egy pohár vizet, és mihelyt nyel, a korty épen oly könnyen eljut a gyomorba, mintha lábon állva tesz kísérletet; pe-dig első esetben saját sulyánál fogva ellenkezőnek kellene történni. Ennek oka abban rejlik, hogy a cső izmai olyképen alkotvák, mi-szerint a falatokat esodálatos módon lejjebb-lejjebb tolják. — Belső hártájája pedig bizonyos nedvet szivárogtató mirigyekkel bővelke-dik, mellyek a falatokat utjokban mindig nedvesítve, ezáltal a gyomorba siető darabos pép hígulása s összébb vegyülése előmoz-dittatik. E csőből, melly a mellüregben hátul a légzőcső megett nyulik lefelé, és azon erős hártás izmot (ezt rekesz-izomnak hiv-juk,) keresztül furja, melly a hasüreget a mellüregtől elválasztja, — az étel a gyomorba jut.

A gyomort, — mi a mellcsont alatt baltól jobbra fekszik, — úgy nézhetni, mintegy bő, husos tömlőt, mellynek üregében az étel mindaddig marad, míg ott egészen felolvasztva, mintegy össze-örölve, valóságos híg péppé nincs feldolgozva.

De miként? ez a kérdés.

Az emésztés második szakát a gyomor végezi; részint a szerve-zetében rejtlő természeti erő, részint az üregben létező vegyi ned-vek által, a nélkül, hogy erről az ember valamit tudna, vagy aka-rata, — mint a szájban történő vágásnál, — tetteles részt venne abban.

A gyomor nedve legfőbb tényező arra, hogy az étel annak különféle vegyi részei által felolvasztatva egyenlő vegyületet nyer-jen és híg péppé dolgoztassék föl.

Legujabb fölfedezés szerint a gyomor nedvében levő emész-teny (pepsin) azon hatalmas anyag, melly az étel emésztéséhez föltétlenül szükséges. Ez azon anyag, melly a rosz emésztő gyomor helyrehozására csaknem minden hirlap végén ajánltatik.

A gyomor természeti ereje az által nyilvánul, hogy izomrostjai olyképen vannak alkotva, miszerint falait folytonos összehuzódás

és kitágulásban tartván, a gyomorban levő étel mindaddig dörzsö-
lődik a gyomor falaihoz, és mintegy örlődik, míg valóságos hig-
péppé nincs kidolgozva.

(Vége következik.)

A tizedes-mérték.

E mérték alkotásánál, mint minden más mértéknél is, az emeltyü el-
mélete szolgál alapul.

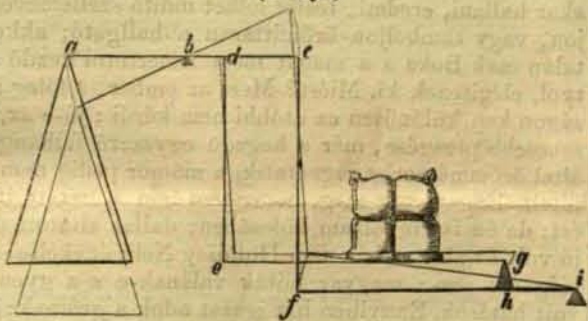
Fogjunk mindjárt leírásához. I. rajzunk magát a mértéket ábrázolja.
A kétkaru emeltyü $a b c$ egy vasélen nyugszik és rajta függnek c és d -nél a
 $c f$ és $d e$ vonórudak, mely-
lyeknek f és e alsó végeikhez
az $f i$ és $e g$ egykaru emel-
tyük vannak erősítve, mely-
lyeknek i -ben és g -ben van
forgópontjuk.

De mire szolgál e kü-
lönös készülék, melly más
mértékeknél hiányzik? Mi a
célja? E kérdésre a követ-
kező sorok felelnek.

Valamelly igen nagy
terhet nem lehet oly könnyen
kezelni s a mérőserpenyön a
súlypontra helyezni, mint egy
aránylag kisebbet, mellyet
tetszés szerint oda teszünk,
hova akarjuk. De a közönséges mértékben a mérőserpenyön az egész teher-
nek, súlypontján kell nyugodnia, mert különben annak csak egy részét le-
hetne megmérni. Ez okból igen súlyos terhek számára a mértéknek úgy kell
alkotva lenni, hogy akármelly részén álljon, vagy akármellyik pontján nyu-
godjék is a teher, annak mindenkor egész súlyát pontosan mutassa.

A tizedes-mértéknél ez az által van elérve, hogy $a c$ (2. rajz) emeltyü mérve
akként van meghatározva, miszerint $b d$ hosszúsága ép annyiszor találhatik
meg a $b c$ hosszúságá-
ban, mint $h i$, és $f i$ hosz-
zúságában. P. o. ha $f i$
négyyszer oly hosszú
mint $h i$ és $b c$ négyszer
oly hosszú, mint $b d$, és
egy 6 mázsányi teher
ugy van a padlóra téve
hogy h -ra 4 mázsányi
és e -re két mázsányi
nyomást gyakorol: ak-
kor az e -re nehezülő-
súly az $e d$ rúd által,
közvetlenül d pontra
nehezedik és a másik, a négy mázsa, h -nál ép oly nyomást gyakorol, mint ha
 f -nél vagy c -nél egy mázsa függne, mivel $h i$ négyszer van meg $f i$ -ben. És
most a $b c$ emeltyü kar c pontján egy mázsa egyenlő a rövidebb $b d$ karon
levő négy mázsával. És ez az előbbi két mázsával összesen hat mázsa súlyt
tesz, melly a d -re nehezül. És így az emeltyük segélyével oly hatás van
elérve, mint ha a hat mázsa d -re lett volna fölfüggesztve. Ugyanez áll min-
den egyéb teherre nézve is, akármelly ponton nehezedik is a padlóra.

(2. rajz.)

A padlós-mérték csak nagy terhek mérésére használtatik, s hogy igen
nagy mértéksúlyokra ne legyen szükség, az emeltyü $a b$ karja 10-szer vagy
100-szor hosszabb, mint a $b d$ kar. Első esetben a mértéksúlyok a mérendő
teher $\frac{1}{10}$ részének súlyával birhatnak s az illy mértéket *tizedes-mértéknek*
nevezik; a második esetben a mértéksúly a mérendő tárgy súlyának már
csak $\frac{1}{100}$ részét teheti s az illy mértéket *százados-mértéknek* hívják.

Az illy mértékeket sokkép alkalmazzák. Majd minden kereskedelmi
üzletnél látható már tizedes-mérték. Németország némely városainál és vám-
házai előtt néhol oly nagy látható, hogy egész terhes szekér felfér padjára.
Sőt néhol az ut földébe van becsinálva, úgy hogy minden kocsinak át kell
menni rajta, és ha a kocsi nehezebb, mintsem vámmentesen átmehetne, a
mérték padlója a kocsival együtt lesüllyed s e mozgás közt hozzá illesztett
készülék által a vámházban ülő felügyelőnek jelt ad. Ekkép meg van nehe-
zítve a vámszedők oly gyakori kijátszása.

Januárhó ünnepe.

(Vége.)

II. Viz-kereszt.

Ezen ünnep januárhó 6-kára esik, ezt a napot a rómaiak Au-
gustus császár tiszteletére, mint ünnepet megülték, később a ke-
resztyének átalakítva, szintén mint ünnepet szentelték meg.

A római egyházban ezen ünnep *Epifániának*, megjelenés ün-
nének nevezetik; mert ez nap jelent meg az égen a napkeleti
bölcseknek, az őket Bethlehembe vezető fényes csillag. A régiak
pedig *Festum luminarium*, világosság ünnepének neveztek. Vannak
ezen két említett nevein kívül még más nevei is; ugyanis hívják
Theofániának, Isten megjelenésének és mivel a Megváltó eznap

változtatta át a kánaáni menyegzőn a vizet borrá, azért *Bethfaniá-
nak*, háznál-való-megjelenés ünnepének is nevezték.

Édes nemzeti nyelvünkön e nap *Viz-kereszt* nevet visel, leg-
inkább azért; mert Krisztus e nap szállott alá a Jordánba, hogy
Ker.-Jánost megkeresztelje. E napon szentel, mind a római, mind
a keleti egyház vizet, melly viz *szentelt-víznek* mondatik. Eredetét
e viz-szentelésnek a zsidóknál kell keresni, kiknek az Ur paran-
csolta, hogy tiszta forrásvízzel, izsopból készült seprücskével hinte-
senek meg a bélpoklosok, később ezen szokás átment a pogányok-
hoz; és ott babonává vált. Egy illy meghintést Eneásról a romaiak-
nál, Virgilius Eneisz VI-ik könyvének 218 versében említ:

„Idem ter socios pura circumtulit unda,
Spargens rore levi, et ramo felicis olivae, Lustravitque viros.“

Egy másik példát pedig Theodoritusz hoz fel, t. i. Julián
római császár a keresztyének boszantására kenyeret és húst hin-
tett meg vízzel. A szentelt víz használatát a pogányoktól átvették a
Hémerobaptisták is, kik mindennap megmosakodtak, hogy bűneiket
lemossák, ezekről írja Epifaniusz, hogy: „Haszontalan és csalárd az
ő igyekezetük: mert sem az Oceán, sem a folyóvizek, források és
az egész víztömeg, ha egy helyre gyűlne is, az ő bűnüket el nem
moshatja; mivel azt, sem az ész, sem az Isten törvénye nem paran-
csolja.“ Végre e hó ünnepe a *három király*, vagyis három bölcsek
ünnepe.

III. A bölcsek ünnepe.

Ezen ünnep szintén január 6-kán tartatik a római kath. egy-
házban a keleti maguszok emlékére; azért latin neve *Festum Ma-
gorum*, és hogy ezen név jobb, mint a *három király* nevezet, azt
leghelyesben bebizonyítja *Mantuanus*, ki állítja, hogy azok, királyok
nem voltak. Az egyháziírók közönségesen három illy bölcscről
tesznek említést t. i. Gáspár, Menyhért s Boldizsárról, s egy sze-
recsen szolgáról, kik a fényes csillag által vezéreltetek Bethlehembe
Jézus imadására. De mégis vannak írók, így Zakhariasz Khristo-
politánus, kik e bölcseket más néven nevezik, így az említett így
hozza fel neveiket: Mugalát, Galgalát, Saracin. Görög nevezet
szerint: Apelliosz, Ameriosz, Damaszkusz. Egy még régibb görög
író pedig: Ator, Sator, Peratoras.

— E napon a római egyházban szokás, hogy a pap a lakosok
házaiba megy, és ott megfűstölve a szobákat, szentelt vízzel
behinti azokat s az ajtóra latin nevezet szerint e három betűt írja:
C. M. B. (Caspar, Melchior, Balthazar). Ezen szokás édes hazánkban
is, már ugyszólván a keresztyénséggel egy idős, és kezdetben
mintegy rendetlekték kellett a papnak a házakba elmenni, hogy
ezeket megáldván, szentelt vízzel behintse. Ezen szokás még most
is sok helyütt fenn van. Illyenkor a ház lakója kénytelen volt a
lélkésznek valami csekély alamizsnát adni. A bölcsek ünnepén még
sok helyen most is mintegy felmelegítésül a bölcsek emlékének,
sajátságosan öltözve járnak az ugynevezett *Bethlehemesek*, kik
Jézus születésének emlékére, dicsőítő énekeket zengve, adomány-
ért esedeznek.

Kunhalmi Gábor.

Egy magyar huszár levele 1793. évből.

(Először közöltetett az 1793-ban Bécsben megjelent magyar „Hirmondó“-ban.)

„A mi Ns. Regementünknek (Nádor-Ispány' Regementje) három Osz-
tálya April. 24-ik napján érkezett ide (Spirába), — írja Olaszországból egy
huszár — minekutánna Erdély, Magyar, és Német Országokon keresztül
masirozott volna egynehány száz mértföldeket. A' lovaink egy kevésbé meg-
tsökkentek, nem tsak azért, mivel a' hosszú menés meg-húzta őket; hanem
azért is, mivel Német Országban nem adhattunk oly bőséggel szénát és
abrákot nekik, mint adtunk volt Erdély, és Magyar Országokban. Úgy lát-
szik, hogy ezen, Generalis *Vurmser* vezérlése alatt lévő Sereg addig nem
mozdul bellyebb a' Frantzia Földre, míg Moguntzia Vára vissza nem vétetik
a' Frantziáktól. Ez a' Város szintén úgy fenn tartóztatja egy darabig elő-
mentünket, mint tartóztatva volt Nándorfejevár a' múlt Török háborúban.
— Némelyek Regementünkben már próbálták, hogy' kell Frantziákat vágni.
A' próba után, éppen úgy félnek már most a' Frantziák a' mi veres süve-
güinktől (ezen Regementnek veres süvege volt 's világos kék mentéje, és
nadrágja) mint tartottak volt attól a' Törökök. A' mi elől strásáló Huszár-
jaink fel-keresték volt a' napokban a' Fran. szélső vigyázókat, 's véletlenül
rajtok menvén, mind le-apritották őket; tsak kettőt eresztettek el közülök,
hirmondóul. Nem sokára ezen történet után, egy Frantzia Trombitás követ-
kezendő értelmű panaszt hozott Gen. *Vurmser*hez, hogy t. i. mi dolog az,
hogy a' Ts. Kir. Katonák oly kegyetlenséggel viselik magokat a' Frantzia
Katonák ellen, hogy midőn azok pardont kérnek is: ezek mégis meg-ölik
őket? — Generalisunk azzal válaszolt, hogy most új Katonák jöttek Seregé-
hez a' Törökök elől, kik meg-szoktak ottan úgy bánni az Ellenséggel, 's már
most azt egy könnyen el nem hagyhatják.

Közli V. M.

T Á R H Á Z.

Kakas Márton a színházban.

LXXXVII. Levél. „A fursangos szobaleány.“ Ballet.

Tekintetes szerkesztő ur. Emlékezik ön arra az adomára, mikor az egy-szeri iskolamester azt kérdezte a kondásbojtártól: „miről gondolkodik kend most?“ Felelt rá a kondás: „semmiről.“ — „Hogy lehet kend olyan ostoba, hogy sohasem gondolkodik semmiről?“ — „De hogy lehet kend olyan ostoba, viszonzá a kanász, hogy mindig gondolkodik valamin?“ — Ez a kanász nagyon noble hajlamokat rejtgetett magában. Azt mondják, hogy a balletbe járás uri szenvedély. A ballet pedig az a valami, a miben sem a szerző, sem a játszószemélyek, sem a muzsikusok, sem a nézők, de még a kritikusok sem gondolkoznak semmiről, csupán csak az egy pénztárnok, ez a magános czellájában világszemlélettel foglalkozó philosoph, gondolkodik valamiről: arról, hogy milyen kevés volt ma a jövedelem. De ugyan miről is gondolkoznék az ember? A ballet-szövegről? Táncz- meg táncz, stajertáncz, tarantella, csárdás, minét, czeppelpolka (!) összevissza, egyik a másik hátán; ideális csoportozatok; a komtesz a komornyikkal, a báró a szobalánnyal kettős, hármás négyes számban, a hogy az életben is megtörténhetett ugyan valaha, talán, ha igaz, én nem tudom, de legalább még eddig nem szerették a grófok, ha ezt nekik valaki így szinpadokon produkálta volna. Azért jobb ha az ember a ballet szövegéről nem gondolkozik.

Miről tehát? a szépségeiről? Ha a műkiállított lábikrákat értjük ezek alatt, azokat nem vonom kétségbe, minden más egyéb nagyon kevéssel megelégedő publikumra számít. Tetszést csupán a kis magyar csárdástánczos Babszem Jankócskák arattak s azt meg is érdemelték.

Vagy talán a mulatságos részéről? A veres orrú inasról, ki a másik inással részegen tánczol? Hiszen szép az, hanem Stonette ur és a két kutya még is szebb volt a Renz czirkusában.

Vagy talán arról gondolkozzunk, hogy ennyi üres páholyt és zárt-széket látván, talán még sem lesz az igaz, hogy a magas aristokratia, meg a nagyérdemű táblabíró osztály olyan nagy buzgósággal pártfogolná, és protegálná a balletot, a millyennek szeretik őket rágalmazni? s hogy talán az a híres tavalyi aláírási ív, melly a ballet megtartását a színházra erőttette, olyanforma mágnásokat is lajstromoz, a kiknek az ősei nem csak Ázsiában, hanem Afrikában is laktak?

Vagy éppen azon, hogy millyen nagy hiba volt ilyen lappaliakkal a nemzeti nyelv, irodalom és művészet csorbájára annyi napot elvenni a drámától? Sülyesztetni a jó izlést, fogyasztani a közönség hajlamát valami nemesebb élvezet iránt, s pazarolni időt, pénzt és lelkesülést, mellynek minden percze, minden fillére, minden szívdobbanása annyira megbecsülendő most, éppen most, a midőn az ujtéri színháznak a régi alapra fektetéséről, a redout épület felépítéséről, s több efféléiről van szó, és hogy vannak, a kik ezt nem látják, a kik egy piouette kedvéért azt mondják: „minek nekünk magyaroknak a dráma?“ (historiai mondat) s beszélnek az összes főrangú és közép-osztály nevében? — Nem! erről éppen nem gondolkozunk; hanem össze-ütjük a tenyereinket, s kiáltozzuk: „brava! bravo! fuora tutti! da capo!“ s megnyugszunk a kondás philosophiájában: „hogyan lehet valaki olly ostoba, hogy mindig gondolkodik valamin?“

Kakas Márton.

Ujabbkori magyar táncz-zeneszerzőink. *)

(Észrevételek gróf Fáy István nézeteire.)

Ó-Pályi, december 30. 1858.

Tele valék epével, boszusággal, hogy a régi magyar nóták helyét, a világ minden nemzetei dalaiból szellem nélkül összetákolt, ugynevezett csárdások tölték be; fájdalom fogta el lelkemet, hogy alig találkozik többé magyar zenészerző; pedig határtalan lett volna különben örömöm, midőn látom, hogy az újabb ivadék lelkesülten hallgatja, s kedvvel lejté még ezen német csárdásokat is, miszerint majd minden más nótát vagy tánczot csaknem kiszorít; elgondolám, milly hévvel hallanák ezek, a már zenészeink legtöbb része által feledésbe ment, régi szellemű magyarokat. — Elpanaszlám érzelmeimet merre csak jártam, mindenütt pártolókra találtam és mégsem akadt ember, ki felszólaljon s közvéleményt fejlesszen ki. Képzelteti hát örömeimet, midőn pár hóval ezelőtt végtére akadt Bécsből egy lelkes magyar, ki e becses lapokban ez ügyben felszólalt. Csak hogy már egyszer meg van a kezdet, majd akadnak többen is, a kik feltámadjanak.

Akadt is a felsőbb körökből, egy magyar, gróf Fáy István, kinek általában a zene körüli érdemei tagadhatlanok, mert sok éven át egyedül vala, tudtomra, Magyarhonban, ki saját házában, a birodalomból összegyűjtött jelesebb művészek által, a zenét pallérozni, pártolni igyekezett; ki a régibb magyar nótákat összeszedte, részben ki is adta, ezzel mintegy ujjal akarván kimutatni az ifju zenészerzőknek a tért, mellyen haladniok kellene. — És mégis a „V. U.“ 1858-ik 49-ik számában régi elveivel ellenkező nézetben ír; mert Frank Ignác pártolására felkelvén, azt mondja róla „azt is érezte Frank ur, hogy örökké holmi „Csere-bogár“-féle melódiákkal, nem lakhatunk jól, és azért ő új iskolát kezd, és a saloni gondolatokat önti át nemzeti alakba.“ Ezen szavak által saját átalakult nézeteit mutatja be a közönség-

*) Halljuk a szép szót! A tárgy eléggé fontos, hogy ismételve hozzászóljunk, s hogy meghozzák szavazataikat azok, kik szavazatképesek. Illy férfit üdvözlünk a jelen cikk irójában is. Szerk.

nek a gróf. Már most bocsásson meg, ha ismerve Frank ur magyar szerzeményeit, a tisztelt grófra nézve elmondjam vélekedésemet.

Elismerem, hogy a gróf virtuóz zongoraművész, de ifjabb éveiben, azon körből, mellyben élt, már ki volt a magyar zene küszöbölve, s így gyermek éveiben nem szivhatta be a szellemet, mellynek a magyar zenén el kell ömleni; vagy nem helyesen fogta fel a már férfi korában megismerni kezdett Lavota, Csermák, Bihariféle (klasszikus) magyarokat, ha azt mondja: hogy „már holmi cserebogárféle melódiákkal többé nem lakhatunk jól, és saloni gondolatokat kell a zenébe önteni.“ — Hát mi az, mit ezek palotás magyar-jaikban kifejeznek? Nem a legfelemelkedettebb saloni gondolatok-e azok!

Ha az ember ujat akar alkotni, valamely nemzet zenéjében, nem elég csupán a „taktust“ és „strichet“ tartani meg; a nemzet véralkata, szelleme előadásának veres fonalkint kell minden perczen fel-feitünni a dallamon. A magyar, keleti véralkatánál fogva ábrándosságra, bizonyos feszesség, vagy tán helyesebben mondva, méltóságra hajlandó; ezt látni ruháján, magatartásán, zenéjén; ezen sajátságokat lesték el a régi s még az újabb, avatottabb zenészerzők is; illy styben valának a régi magyar nóták szerkesztve; a palotás, lassu, fris magyar, sőt még a később alakult verbunkos is birt e tulajdonsággal. — S akadni kellett az újabb korban néhány zenészerzőnek, kik eldobák a szellemet, és sokszor nem is változtattak egy hangot sem, az előtük fekvő valczereken s más darabokon, felsámfázták a taktus kaptájára és nevezték e kóficzt csárdásnak.

Első volt e veszedelmes ujitók közt, szerintem, bár még keveset megtartva a régi szellemből is, Egressy Béni, és soká csak maga állott; későbbben már többen, kik ugy kifczamították a szegény magyar nótának nyakát, mint szokás a chinai nőknek lábát. Akadtak mindig pártfogók, kik a hitelesség bélyegét rásüték e kovásztalan művekre, talán mint a gróf okoskodva, „hogy a régi magyarok már parasztosak; salonba való kell.“ — Pedig „Golkonda gyémántja“ — mellyet a nemes gróf említ, — pallérozás nélkül is mindig gyémánt marad akkor: mikor az üveg, bármily mesterségesen közörültes-sék is, semmi belbecscsel nem bír. Igy kezdvén terjedni a nemzetietlen izlés, lón, hogy a sok jó zenészek megvannak ugyan: de ha valaki jó magyart akar hallani, eredeti, testet lelket indító szellemével, mellynek hallatára sirjon, vagy tomboljon örömittasan a hallgató; akkor az egész két hazában talán csak Boka s a magát most ismertetni kezdő szerény, de lángeszű Fátyol, elégitenek ki. Miért? Mert az ember, s főleg az ifjuság, mindig újdonságon kap, különösen ez utóbbi nem kérdi: jó-e az, vagy nem? mert vérenek sebesebb pezsgése, már a hegedű egyszerű felhangolása, a hurok pengetése által örömmámorba ragadatik, a mámor pedig nem enged meg helyes ítélet-tételt. Engedjete meg, nemzetem hön szeretett ifjai, ez őszinte megrovás-ért; de én is ringottam bölcsőben; dallal altatott dajkám engem is el, mind jó volt az akkor, bár nem Hollóssy Nelli énekelte, nem kérdém, nem tudám még azt sem: magyar nóták valának-e s a gyenge idegekre még is meg volt hatásuk. Ennyiben hát igazat adok a grófnak: igen, előre kell mennünk, minden csárdás nem lehet ollyan „haj-haj“ módjára; ollyan kell, melly a férfi izlését, bírálatát is kiállja; ne csak a gyermeknek tessenék.

Nemesíteni kell az eszméket, de a szellemnek mindig meg kell maradni; a variatio lehet sokkal szebb a themánál, de mindig a themának kell variálatni és nem más idegen zeneműnek. Frank urnak eddig általam ismert művei nem érték még el a „nonum prematur in anbum“-ot; bár felhozott csárdása jobb a többinél (technikus csárdás); de én ebből sem látom ki, hogy valaha kivívna a dicsőséget, mert a dallam bár jó, de nem tisztán magyar. Ne Frank urat, hanem, ha már utmutató kell, Pecsényánszkyt, Simonffy, Szénfyt kell vala előharczosokul kitűzni; ezek műveiben — megengednek a tisztelt urak — ha nincs is még meg a klasszicitás, de mindenesetre magyar szellem uralg rajtok. Hagyjunk békét azoknak az új öntetű saloni daraboknak, mert azok tulontuli mesterkéltség és kaptafúra vertségük (p. o. a solo, kör-magyar stb.), éppen saloniasságuk miatt enyésztek el. Meg kell hagyni az eredetiséget; ott, hol nincs miért, nem kell saloniasságot keresni, affectálni. De tulajdonképen nem is értem én azt a saloniasságot. Mindenütt, salonban vagy csárdában, az indulatra kell hatni a zenének. „Nemo sobrius saltat,“ régen meg van írva, mit nem ugy akarok értetni, hogy mind részeg, a ki tánczol, vagy zenét hallgat, hanem igazi értelmében mámoros az érzelmetől, indulattól, mit benne a zene kelt.

En imádom a régi jó magyarokat, nem umtam még reájuk; a vonó minden rántása, a hurok minden rezgése lábamtól agyamig hat s bár ifju koromat túléltém, akár milly szórakozott legyek is, hallásukra tüzértet vonul át testemen; lábam öntudatlanul helyesli, s nem egyszer felkiáltásra nyilik szám. De hisz így van a jó dallammal az egész világ, Haydn templomi zenéje, Rossini „Sevillai horbélya“ Mozart „Varázssipja“ ma is örömmel hallatja magát; míg meglehet az itt-ott nagynak kiáltott Verdinek — ki a dallamot szemfényvesztő, fülámitó historiákkal tölti be — darabjai, ujtása ellenére, talán miatta, nem élnek tul a maestrot. Nem vonom én el dicsőitésemet az új öntetű, de a jó öreg magyarokhoz szellemben hű teremtményektől: s Pecsényánszky, Simonffy, Szénfy némelly darabjai, fiatal korom légvárakat építő álmaiba tesznek át. Isten áldja is meg őket törekvésük-s fáradaimáért, igyekezzenek, tanuljanak; a szellem az anyag meg van náluk; az érettség bizonyára megjő; csak arra kérem, figyelmeztetem, ne kapkodjanak új minta után, mikor az ócska, Phydias kezéből került.

Es most egész tisztelettel kérem fel Magyarországot ismert kapacitásait a magyarzene körül, gróf Festetics Leo, Patay József, Egressy Sámuel

urakat, hogy többeket ne mondják, kik részint a zeneszerzés, részint a szerzemények felfogása s eljátszásában otthonosak, ne vegyék a magyar zene hanyatlását, elkorcsosulását egykedvűen, mutassák fel műértően a magyar zene kelleit, bírálják a megjelenő műveket, éleszszék, bátorítsák a magukat már kitüntetett vagy jól fejleni kezdő magyar zeneköltőket; de kik több kárt mint hasznot hoznak a nemzeti zenére, oltás ki irgalmatlanul az avatlatlan kontárkodókat, kik szólnak eresztik pozdorjaként a rossz műveket.

Ujfalussy Lajos.

Irodalom és művészet.

+ (A gróf Teleki-féle 1858. évi drámai jutalomra) m. évi dec. 31-ig, mint a kitűzött határidő utolsó napjáig, következő című pályaművek érkeztek: 1. „Szent Gellért jóslata,” történeti tragoedia 5 szakaszban. 2. „Vatafa János,” dráma 3 szakaszban. 3. „Almos,” szomorujáték 5 felv. 4. „Egy királyné,” dráma 4 felv. 5. „Attila,” tragoedia 5 felv. 6. „A Kendyek,” történeti szomorujáték 4 felv. 7. „Szent István Király,” szomorujáték 4 szakaszban. 8. „Egy király gyásza,” történeti szomorú mű 5 felv. E nyolcz pályamű bírálat végett a nyelv és széptudományi osztályhoz tétetett át. A verseny sikere a f. é. mart. 19-én tartandó összes ülésben leendő kihirdetve. — A gr. Teleki-féle 1859-ki drámai jutalomért (a bohózatok kizárásával) vigjátékok versenyeznek. A beküldés határnapja f. évi december 31-ike. — Az 1858-ki Karácsonyi-féle drámai jutalomért szintén vigjátékok pályáznak. A pályaművek beadásának határnapja f. évi február 2. A verseny sikere a martius 31-én tartandó összes ülésben leendő kihirdetve. — Az 1859-ki Karácsonyi-féle drámai jutalomért komoly drámák versenyeznek. A pályaművek beküldési határnapja f. é. dec. 31. — Mindezen pályázatoknál a kötött beszédben készült mű, egyébkénti hasonbecs mellett, elsőre tarthat számot.

△ (A Viribus Unitis) című császári album 62 nagy ivréten megjelent s a birodalom főbb nyelvein tartalmaz műveket, ugyszintén 20 fametszetet, tollrajzot stb.

+ („Mezei csillag,” hit, élet és erények vezére imákban) cím alatt Lapsinszky János pélyi plebánostól egy imakönyv jelent meg a magyar katolikusok, különösen moldvai és bukovinai testvéreink számára. Mint szerzőnek a hozzánk beküldött példányhoz csatolt sorából értesülünk, a derék lelkipásztor Moldva, Bukovina, továbbá saját hivei s Tállya szülőföldje szegényeinek segélyezése tekintetéből írta e szép imákat. Egy példány ára egy pft.; de a szegények, s kik egyszerre többet vásárolnak, különös kedvezményben részesülnek. A bőrkötésű s aranszegélyű díszkiadásból egy példány 1 ft. 20 kr. p. p. Két csinos aczélmetszet is ékesíti ez ajánlásra méltó imakönyvet. Kapható az egri nyomdában.

△ (Pályázatok.) A „T. L.”-ban dr. Ranolder János veszprémi püspök ur ő exclja, ujjában 6 darab cs. arany jutalmat tűzött ki a következő kérdésre: „Mikép intéztessek a növendékpapok képezését, hogy az ujon rendezett népiskolaügy körül, mint leendő hitoktatók és iskolaigazgatók, ebbeli kötelmeiknek a lelkipásztorkodás mellett igazi szakavatottsággal s eredményesen megfelelhessenek.” Beküldési határidő mart. 20. — A „T. L.” szerkesztősége 100 pft. jutalmat tűz ki a következő pályakérdésre: „Mutattassék ki nyelvészetiileg s történetileg a két magyar haza vármegyéi, székei, kerületei, és vidékei neveinek eredete. A nyelvészkedés s történelmi kútfők mellett, a hagyományi s mondai elem is kellően tekintetbe veendő.” Határidő 1859-ki október.

△ A „Religio” című lapot, a sz. István-társulat vevén át, e hó 1-től azt e társaság adja ki főtiszt. Somogyi Károly szerkesztése mellett.

△ Megjelent a „Községi tanácsadó” első évi folyamának IX. és X-ik s illetőleg utolsó füzet. Szerkeszté Szokolay István. Tartalma: 1) Milyl intézetek eszközölhetik a cselédi osztály javítását s ezzel a cselédtörvény céljainak valósisítását? 2) A szabad tulajdonjoggal bíró községek érdekei a bányauizlet s jelesen a közsémmivelés tekintetéből. 3) Belügyminiszteri döntvények községeket illető ügyekben. 4) A községi tüzi rendőrség. 5) Mikép lehet a bordézma váltságot legezlszerűben eszközölni. 6) Felsőbb intézkedések és rendeletek. — A szerkesztő egyszersmind új előfizetést nyit „A községi tanácsadó” 1859-ki második évi folyamára: egész évre 6 ft., félévre 3 ft. ujp. postai ingyen szállítással. A gyűjtő szolgabírói s más hivatalok tiszteletpéldányt kapnak, más gyűjtő 8 példány után kap egyet. E közhasznú vállalat, remélhetőleg, ez évben érdemelt s a tavalyinál még jobb pártolásban részesülend.

+ („Csokonai a csikóbőrös kulacsával.”) Illy című műlapot küldöz most szét a „Hölgyfutár” előfizetőinek, különös kedvezményül. A mű Jankó ifju festésünk jeles tehetségének igen szép bizonyítványa, mert benne sikerült compositióval, erő és élethűséggel találkozunk. A rajta előforduló 26 nagy alak általában sikerült, közöttük több oly jellemző magyar arczzal találkozik a szemlélő, hogy szinte kedve jó az embernek megkérdezni tőle: „No hogy mint szolgál az egészség, kedves komámuram? Százesztendeje, hogy nem láttam kegyelmedet” stb. A kép vig falusi lakodalmat ábrázol kék ég alatt, zöld fák árnyában. Ott vitézkedik a középben Csokonai, a genialis költő híres csikóbőrös kulacsával; épen valami talpraesett felköszöntést szaval. Az összes lakodalmas nép a költő felé fordul, s hallgatja a szép verses dictiót, melyre még a zene is hallgat. Egyik főérdeme a színnyomatu műlapnak az, hogy teljesen magyar kezek készítménye.

△ (A „Hölgyfutár”) szépirodalmi lap, újévtől kezdve, minden másodnap jelenik meg egész iven, mivel a bélyegilletéket s egyéb kiadási terheket a begyűlt előfizetési pénz nem fedezi.

— (Gyürky Antal, a „Borászati lapok” szerkesztője), engedélyt nyert egy német nyelven írt, de a magyar borüggyet képviselő borászati lap kiadá-

sára, melynek első száma e napokban már meg is jelenik. — Gyürky urat e vállalatra azon szándék vezérelte, hogy a külföldnek, borászatunkról ferde nézetei ellenében, kellő felvilágosítással szolgáljon, s hogy ezt tehesse, szükségesnek tartotta a német nyelvhez folyamodni.

○ Cserey Ignác, Nyissnyai Gusztávnak hatvan zeneművét, melyek népdalok-palotás magyarok- s csárdásokból állnak, kinyomatni akarván, felszólítja a magyar haza lelkes fiait és leányait, hogy e törekvésében tetszés szerinti adakozással gyámolítsák. „A természet — ugymond felhívásában — különféle nemből s irányban osztá ki áldásait; míg egynek anyagi, addig a másíknak szellemi kincseket adott. Ritka esetben látjuk mindkettőt öszpon-tosulva, de annál gyakrabban tapasztaljuk, hogy kik szellemi tehetséggel, magas hivatással bírnak, anyagi szükséggel, sőt néha keserű nélkülözéssel küzdenek. — A természet beosztá a hivatásokat, de fájdalom! sokszor ö-néhez bilincseket köt a hivatás nyilvánulhatóságához. Ne legyen ez ujra példa, Nyissnyai Gusztáv, ki fiatal munkás életét a nemzeti zeneirodalomnak szentelé, ki a nemzet örömét s fájdalmát átértve, jellemző dalaiban az elmúlt történeti nagyság hősi kinyomata s a szomorú jelen bánatainak keserve üli diadalát.” Kik a fent említett zeneművek kiadását tetszés szerinti adakozással elősegítik, azoknak a szerző a megjelenendő zeneművek egy példányával kedveskedik. Az összegek bérmentesen Makóra Cserey Ignác urhoz küldendők.

+ (A Marastoni-féle festészeti akademiában a képek hisorsolása) mult hó 26-án következő eredménnyel ment véghez; 1. Van der Venne „Téli jelenetét,” Csernovics Péter nyerte el; 2. Marasztoni Jakab „Esti tájképét” ugyanaz; 3. Butti „Tengeri ütközetét” Schmidt István; 4. Marasztoni Jakab „Olaszhoni korcsmaját” Karácsonyi Guido; 5. Marasztoni Jakab „Esz-ményi leányát” Roeszner F. M.; 6. Marasztoni József „Éji tájképét” a pesti polg. kereskedelmi testület nyerte el.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

○ (A Magyar Gasdasági Egyesület) már megkezdé a finomabb borok szállítását Konstantinápolyba, s ha tovább is így megy, e városban Magyarország e czikke által ott az első helyet foglalja el. Magán kereskedők is tettek szállítást. Az ár alacsony s a magyar bor már is kedveltetésre talált. Figyelmeztetjük magán kereskedőinket, miszerint a nyereség s szerencse által ne engedjék magukat elragadtatni oly eljárásra, mely a magyar borok valódiságában helyzetet hitet valaha megingathatná.

○ (A m. kormány Szászvároson vasbánya-gyűlést) híván egybe e hó 10-re, ott Erdély minden vasipar-vállalat képviselve lesz. A kolozsvári ipar-s kereskedelmi kamrát Kövály László ur fogja képviselni, kit Toroczko város hasonlólag képviselőül kért fel.

○ (Két urbéri egység) jött létre a mult hó alatt Észak-Biharmegyében, t. i. Báránd és Udvari községben. Mindkettő a nagyváradai püspöki javakhoz tartozott.

Balesetek, elemi csapások.

○ (Rablás.) Kalocsáról írják, hogy Aszódon dec. 29- és 30-dika közti éjjelen, 11—12 óra közt, Csizmadia József házába 4—5, baltával, pisztolyal fölfegyverzett egyen tört be, a szekrényeket, ládákat felfeszegette, a házi-urat s asszonyt agyonlövés fenyegetésével a pénz előadására kényszeríté, mi közben az asszony fején könnyű sebet is kapott. Illy módon 320 ujftot vettek el. Ezután követelték az ezüstpénzt is, s a házi-asszony az eszterhaj alá rejtett dohányzacskót előadta, melyben 72—74 darab régi kétforintos volt. A rablók egyebet nem vevé magukkal, 1 órakor eltávoztak Hektő felé. Hír szerint már felfedezték őket.

○ Pécsváradon dec. 31-én, reggeli 7 órakor, tűz ütött ki. Az oltók közül Bachmann Antal cs. kir. hivatalnok a beomló falak közt találta halálát. Az élte virágában illy szerencsétlenül elhunyt szokatlanul nagy számú részvevő kísérte nyugalma véghelyéig.

Jótekonyságok.

△ Ó Felsége Karolina Augusztá császárné, a védelme alatt álló kolozsvári gyermekkórházra ez évben is 200 pftot s a kórház építkezési kiadásaira 500 pftot megrendelni méltóztatott.

○ Medecz József, pesti nagykereskedő, az itteni paedagogium számára, a már előbb aláírt 300 fton fölül 100 fton; továbbá a pestbudai népiskolák tanítótestülete ugyanezen célra 128 fton, s Fritschek Ferencz 25 pftot ajánlott meg.

Közlekedés.

○ (A buda-székesfehérvári vasútvonalon) Baracska fölött Szent-Ivány-nál a vaáli völgyön át egy 8 öl magas töltés lesz építendő s ezen csak a völgy közepén lesz egy olly 4—6 öles íve, mely a völgyön levonuló csatornáknak szabad átfolyást enged. A „P. N.” hasábjain az érdekelt gazdák s földbirto-kosok egyike szót emel s figyelmezteti az illetőket; e dolgot ujra fontolóra venni, míg késő nem lesz. Szerinte a völgyet a töltés mintegy 6—700 ölnyi szélességében egészen elzárja, és mivel hóolvadáskor az egész vaáli völgy egy tenger, azért a töltés azon egyetlen íve nem elég, hogy azon minden víz akadálytalanul átfolyhasson, hanem félő, sőt valószínű, miszerint a kellő gyorsasággal le nem folyható víz tavasszal a közel Szent-Péterig, sőt Vaálig is fölnyomul s ott pusztításokat tesz. A közlő azért siet e körülményre sajtó utján figyelmeztetni az illetőket, nehogy majd baj esetében azt mondhas- sák, miszerint azért nem tettek semmit, mert nem voltak figyelmeztetve.

⊙ (Az állampálya-társulat) a Dunagőzhajó-társulattal szerződésre akart lépni, melynek czélja volt, Zimony és Baziás közt a Dunán az átszállítási díjt alább szállítani. Mivel egyezés nem jöhetett létre, az állampálya-társulat Zimony és Baziás közt maga állít fel gőzhajózást. A gőzöket már építik, melyek járása pontosan a vasutak járása szerint lesz intézve s a szállítást ingyen eszközlik.

M i u j s á g ?

— *Ő cs. kir. Apostoli Felsége* dec. 28-án kelt legmagasb határozatánál fogva a magyar tudományos Akadémia igazgató tanácsának felterjesztésére gr. Desseffy Emilt ezen Akadémia elnökévé, és b. Eötvös Józsefet alelnökévé méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

△ (Egy, a szükölködő iparosokat díj nélküli kölcsönben részesítő pénz-alap létrehozására) Albrecht Főherceg Főkormányzó ur Ő cs. kir. Fensége 2100 ftot ujp. adni s ez intézetet magas pártfogásába fogadni méltóztatott. E példa által vonzatva, Pozsony város hasonló czélra 2100 ftot ujp. adott. A díj nélkül adandó kölcsön legkisebb részlete 10, legnagyobb részlete pedig ideiglenesen 100 ftban van megállapítva. A visszafizetés 20 részletben történik kétkét heti időközben.

⊙ A közlebbi nagyszerű adományozásai által feltűnt *Karácsonyi* Guido grófi rangra lón emelve.

△ *Felsőbb rendeletnél fogva*, ha valamely nyilvános hivatalnok elé valahol magánoshoz tartozó oly tárgy kerülne, mely valami ismertetőjelenél fogva valamely levéltár, könyvtár, muzeum, képtár avagy művészi és tudományos gyűjtemények sajátjaul lenni látszik, s a tulajdonos ahhoz jogát nem tudja igazolni — az illy tárgy azonnal hatósági őtalom alá veendő s törvényes pertárgyalás után az illető intézetnek, hová tartozik, átadandó.

+ (A *lőrészek álarczos táncvizalma*) a nemzeti színházban f. hó 30-án lesz.

+ (Kecskeméten közlebb hangversenyt rendeztek) az iskolai testgyakorló-intézet javára. A tiszta jövedelem 150 pft.

△ (A *debreczeni színház*) tervét Ybl pesti építész már munkába vette. Valahára! mindezáltal e hir mellett sem mernénk kezkeskedni.

△ (A *magyar Gazdasági Egyesület köztelken az előadások*) jan. 4-től kezdve, következő renddel tartatnak: Kedden, szerdán és csütörtökön esti 5—6 órakor dr. *Pólya József* az állati és növényi tápszerekről és táplálkozásról; szerdán és pénteken esti 6—7 óra közt *Kovács Gyula* a földtanból (geologia); kedden és csütörtökön esti 6—7 órakor dr. *Entz Ferencs* a borvegytanából; pénteken esti 5—6 óra közt *Brassai Sámuel* az időjárásstanból (metereologia). Igen örvendetes a tudomány barátjaira nézve, hogy a testvér fővárosokban is szokásba kezdenek jóni az illy tudományos előadások, melyek a mivel nyugat minden kissé nagyobb városában divatoznak és nagy részvetnek örvendenek. Budán a műegyetem tanárai tartanak hasonló előadásokat német nyelven, melyek hallgatása némi igen csekély díjfizetéssel van összekötve; a köztelken az előadások magyar nyelven folynak s díj nélkül mindenki látogathatja azokat.

△ *Brassai Sámuel* tudósunkat Kolozvárról szép ajándékkal készülnek megtisztelni, avagy tán már meg is tisztelték. Ez egy tálcán álló írószekrényke, melynek hátrészén lant emelkedik s e fölött egy diszes óra jár. Az egész ezüstből van kiállítva. Az előlapon ez áll bevésve: „Brassai Samunak kolozvári tisztelői 1859. január 1-én.“

— (Rosti Pál ur ajándéka, melyet a Nemzeti Muzeumnak szánt.) A távol külföldön utazó hazánkfiai, ha visszatérnek, örömet teszik közzé szerzett tapasztalásaikat s meg-megemlékeznek nemzeti intézeteinkről. Az el nem enyészhető magyar közszellem egy illy szép példáját látjuk jelenleg azon gyönyörű albumban, mely legközelebb a nemzeti muzeum tulajdonává válik. *Rosti Pál* ur ugyanis, ki nem régiben tért vissza több évig tartott külföldi utjából, egy a maga nemében ritka tökélyű photographiai művet hozott magával, melynek czime: „*Fényképi gyűjtemény*, melyet Havannában, Orinocco vidékén és Mexicóban tett utazása alatt készített *Rosti Pál* 1857 és 1858-ban. „Az imperial nagysága, igen sikerült 45 fényképből álló gyűjtemény a párisi könyvkötő művészet utján diszes albummá alakult a mint olyan, méltó helyet foglalandó el muzeumunk nevezetességei között. Épületek, tájképek, romok, városok és egyes helyek átnézetei, kertek, növényzet, régiségek stb. kellemes változatosságot nyujtnak a szemnek, s a képek természetűsége tanulságosabb fogalmat nyujt az egyes tárgyakról, bármi hosszas leírásnál. Megemlítjük még, hogy e gyűjteményben Havanna 4, Venezuela 10, Mexico pedig 31 különönmű képpel van bemutatva. Az album mult heten a nemzeti Casino olvasóteremében volt szemlére kitéve, hol érdemlett figyelemben s méltánylatban részesült.

+ (Az *idei farsangon*) elég idő lesz mulatni, mert nyolcz hétig s hat napig fog tartani a táncvizalmak s a házasság idősaka. A táncvizalmak sorát a jótékony nőegyesület nyitja meg f. hó 9-én a nemzeti színházban gyámoltjai javára adandó álarczos táncvizalommal, mely több becses tárgy kisorsolásával lesz egybekötve. Minden belépti jeggyel egy ingyen sorsjegy jár, mely ugy fordul, sokszorosan megtéríti a belépti díjt.

⊙ (Sümegeen a *reáliskola javára*) e hó 19-kén sorsolással összekötött táncvizalmat fognak tartani.

△ (A *szolnoki lovaregylet díjagarászata*) Török-Szent-Miklóson e hó 10-én megy végbe, a megölköz estén pedig az agarászati szabályok megállapítása végett tanácskozmány lesz.

△ (III. *Napoleon császár*), mikor Hamban mint fogoly ült, unalmából a festészetet gyakorolta s több a tüzéséget ábrázoló festménye van. Egy tussal készített képét jónak mondják, mely egy vivó vérttest ábrázol.

+ (Egy *pesti o asuti hivatalnok*) közlebb nagy földzéssel lepte meg a világot. E fölfedez és abból áll, hogy Debreczen Párisban van. A dolog a „K. Újság“ szerint e nyiből áll: *Érkövy* ur *Pestről* gazdasági gépet akart küldeni Páris nevezet ü uri embernek Debreczenbe. Egy itteni vasuti hivatalnok tehát kapja mag át, a földadványczimet így állítja ki: Földadó: *Érkövy*, elfogadó neve Debreczen, lakik: Párisban. Ez a nagy buzgóságu hivatalnok valószínűleg így okoskodott: Páris sokkal nagyobb, mint Debreczen, s így amaz ez utóbbiban nem férne el; világos tehát, hogy Debreczen van Párisban, s nem megfordítva. Jótállunk, hogy a magyar szó nem harapna meg némelly uri embert, ha megtanulná!

— (Hatos helyett egy darab arany.) A becsületesség egy szép példájáról értesülünk Aradról. Ottani t. tudósítónk írja: Van városunkban egy szegény ember, ki elég szerencsétlen volt, jobb kezét az 1849-dik évben elveszteti. Ezen ember egy bizonyos ház szögletén áll reggeltől estig, s az elmenőknek jobb sorsot kívánva, azokat köszönteni szokta. Eddigelé még senkitől sem kért semmit. Hogy azonban hébekorban akad egy-egy jószívű ember, ki az ismert bénának pár fillért ad, onnét tudom, mivel ezt magam is többször látám. A többi közt, egy igen derék embernek (héber) szokása volt, valahányszor e béna mellett elhaladt, ezt rendesen egy hat krajczáros pénzdarabbal megajándékozni. Minek következménye lett, hogy a koldus és a jóltevő hamar egymásra ismertek. Történt pedig, hogy ezen derék jóltevő egyszer, a szokottnál később időben, este haza térvén, a szegény bénát szokott állomásán találva, meg nem állhatá, hogy meg ne kérdezze e szokatlan késő várakozásnak okát? „Még ma, ugymond a szegény, nem kaphattam annyit, hogy éhségemet lecsillapítsam.“ Mire az uri ember zsebébe nyulván, a szokott hat krajczárossal akará megajándékozni; ki is vett tehát onnét egy darab pénzt, s azt a bénának átnyujtá. A béna is elsieltett, s a midőn egy közelében esett korcsmában letelepedett, s hat krajczár értékig a korcsmárost foglalatoskodtatná, és ez már szolgálni akart, még egyszer zsebébe nyul, hogy meggyőződjék, ha meg van-e hat krajczáros kincse? de mily nagy volt meglepetése, midőn onnét a vélt hatos helyett egy valóságos aranyat húzott ki! — „Korcsmáros ur, nem chezném semmit,“ mondá a béna, s eltávozott a nélkül, hogy a csudálkozó korcsmáros feleletét bevárta volna. Még alig hajnalodott, a béna már az illető adakozó ajtaján kopogtatott, s ehhez beköszöntve mondá: „Uram, ön tegnap este tévedett, s nekem egy aranyat adott.“ Az uri ember meggyőződve a tett valóságáról, meg lón hatva a szegény ember becsületessége által. „Meglehet,“ ugymond, „hogy tegnap este tévedtem; de ma már nem tévedek . . . Tartsd meg az aranyat, mivel ugy látom, hogy megérdemletted; és ha még máskor is éheznl, jőjj hozzám, segitni foglak.“ — Bizony szép példa a mai időkben. — F. K.

+ (A *brudbányán egy társaságban*), írja az „*Üstökös*“ a magyar urak beszélgettek az irodalom fontosságáról jelen helyzetünkben. Egyszer csak egyik atyánkfia kiveszi szájából a félig kiszitt pipát, s azt mondja: „mától fogva nem pipázom többet, hanem a mit eddig erre költöttem, ezentul az irodalomra adom.“ Ugyanott lakik egy szegény sorsban levő esztergályos, ki keresményének minden fölöslegét arra fordítja, hogy könyveket s hirlapokat szerez, s azokat mesterember társainak felolvassa. — Mi ugy vagyunk meggyőződve, hogy hazánkban nagy számmal vannak, kik nem azért nem áldoznak irodalmunknak, mintha a sors őket tán igen szükmarkulag áldotta volna meg; hanem, mert még nem ébredt föl bennök az olvasási vágy, nem ismerik azon nemes élvezetet, melyet az oktató s szívkepző olvasmányok nyujtanak, „*Ignoti nulla cupido*,“ azt tartja a latin közmondás. A mit nem ismerünk, azt nem ohajtjuk. Azért nemcsak irodalmunk, de általában humanitas szempontjából is eléggé nem méltányolható hasznot tennének azok, kik minden alkalmat megragadva, az irodalom fontosságáról, az olvasás nyujtotta élvezetről, haszna- és szükségességéről kellő felvilágosítással szolgálának oly egyéneknek, kik e tekintetben saját tapasztalatuk által meggyőződésre nem jutottak. Ezt pedig nem volna nehéz eszközölni, csak egy kis jóakarat kellene hozzá. Ki az irodalmi ügyet szíven viseli, könnyen e tárgyra vezetheti a beszélgetést társalgás közben. Efféle irodalmi szóváltás sokkal szebb sikert eredményezhet, mint ha a napi sajtó, bár cicerói ékesszólással, hasábotk irna is e tárgyról, mert hiszen azok, kiknek a leccze szól, ugysem olvasnak azt el. De különben is, az élőszo jobban hat, mint a holt betűk, annál inkább, mert a netalán tett ellenvetésekre is azonnal felelni, s fölvilágosítást adni lehetne, a mi sajtó utján nem igen volna eszközölhető. Szavaink igazságát a főnebbi példa is mutatja, hol egyenesen az irodalmunk feletti szóváltás birta rá az illetőt, hogy az irodalom kedvéért kedvencz élvezetéről, még a dohányszásról is lemondjon.

+ (A *Maros-Vásárhely az irodalompartolásnak*) kitünő jelét adja azért, hogy oda hétszáz hirlappéldány (ezeknek legalább $\frac{5}{6}$ része magyar) és ezenkívül nyolczszázötven különféle folyóirat és füzet jár. Az „*Apolló*“ hasonberlője tán azért nem járat egyetlenegy lapot sem, mert gondolja magában: eleget járatnak mások. Ez bizony nem kis figyelmetlenség a közönség iránt. „*Apolló*“ uram! legyen hibebb ápolónk.

+ (A *maros-vásárhelyiek siralomháznak nevezik*) azon könyörületesszívű emberek irodáit, kik megszorult embertársaiknak nem a legtörvényesebb kamat mellett váltóra pénzt kölcsönöznek. Innen a székely ember a váltót igen jellemzőleg „*veszszel*“ nek (Wechsel) nevezi, mert szerinte az elvesszett, ki illy váltót aláír.

⊙ (A *Tizza*) Szolnoknál ujévi ajándéku oly erős jégköntöst kapott, hogy mindenütt lehet járnai rajta.

+ (A *Rimassombatban, mint halljuk, egy társulat alakult*), mely czélul tűzte ki, *Ferencs* elhunyt jeles szobrászunk műveit megvásárolni. Figyelmeztetjük e társulatot *Ferencs*nek egy igen sikerült arczképére, mely jeles

hazai festészünk *Lathóczy Lajos* ecsetje alól került ki, ki hajlandó volna azt jutányos áron átengedni. (Lakása Pesten, országút 45. sz. a. azon házban, hol a „Szeged városához“ címzett kávéház van). Derék művészünk, mint halljuk, a legközelebbi tavaszon néhány főur pártfogása mellett műtuzást teend Párisba, hogy művészetét gazdagítsa.

— (*Farkasvadászat.*) Pest-Solt megyében *Bogyiszló* helység vidékén, hol a farkasok tarták a népet félelmes rettegésben, hajtóvadászatot rendeztek, melly ritka szerencsével végződött; ugyanis kilencz öreg farkast, — mellyek közül a legkisebb 75 fontot nyomott, — hét rókát és sok nyulat lőttek. Örömjongva huczolták a helységbeliek falujokon keresztül az elesett vadakat, hogy megmenekültek e félelmes szomszédoktól. Végre a helység bírja 120 puskást vendégelt meg a faluházánál; volt kedv és vadászati kaland elmesélése annyi, hogy egy kis városi naptárszerkesztő három évig biztosíthatta volna velük naptárát.

+ (*A hegyaljai városok egyike, Ó-Liszka*) panaszt emelt felsőbb helyen, hogy városukba a zsidók száz egynehány horzó mustot csempésztek be a Hegyalja körvonalán kívül eső szőlőhegyekről, mi által a hegyaljai borok hitelle nagy mértékben szenved.

△ (*Régiségek.*) A pályavonalon, melly a budai indóházról kiindulva Székesfejeváron keresztül Kanizsára vezet, a munka már megkezdett s buda-székesfejevári része még ez évben el is készül. A munkások a Balaton közelében nagymennyiségű embercsontot, régi fegyvert, edényeket, ékszereket, érmekeket stb. találtak a föld alatt. Ebből gyaníthatni, hogy e tér hajdanában nagy csata színhelye volt. A talált régiségeknek azonban, fájdalom, csak egy része fogja a pesti nemzeti muzeumot gazdagítani!

+ (*Az ausztriai birodalomban megjelenő hirlapok száma.*) A cs. k. postaigazgatóság kimutatása szerint az egész birodalomban megjelenő politikai lapok száma 98, mellyből 52 német, 21 olasz, 8 magyar, 4 lengyel, 4 cseh, 2 román, s egy-egy szerb, horvát, illyr, ruthen tót és görög nyelven jelenik meg. A nem politikai lapok száma 264; ebből 132 német, 86 olasz, 25 magyar, 21 szláv, 1 orosz nyelven szerkesztetik. Az összes lapok száma tehát 362. Bécsben összesen 67 újság jelenik meg, mellyek közül 15 politikai, 53 nempolitikai. E kimutatásból látható, hogy hirlapirodalmi tekintetben mennyire hátrább állunk a németek- és olaszoknál.

— *Sorshuzások.* A *Como-rente*-papirok jan. 3-iki huzása alkalmával Bécsben a 32. series huzatott ki. E seriesből a főnyertesek: 2730 szám nyer 20,000 fto; a 2696 szám nyer 5000 fto.

A *hitel-sorsjegyek* (Creditlose) jan. 3-iki huzása alkalmával főnyertesek: 2050 series 95 szám nyer 250,000 fto; 2050 series 68 szám nyer 40,000 fto; a 2241 series 50 szám nyer 20,000 fto. (A nyeremények teljes sorozatát lásd a Politikai Újdonságokban, hol a sorshuzások rendszeren közöltek.)

Levelezés.

Bécsi levél. Dec. 29-én. (*Utolsó szó a Frank-féle magyar zenéről. Magyar írók érczéből. Utczai vándorlás és fölfedezés.*) A mint látszik, igénytelen nézeteim kimondása által csakugyan darázs-fészekbe nyultam. Távol legyen tőlem, meggyőződésemet valakire feltolni, még akkor is, midőn az a közvéleményen alapul.

Az, mit Frank urról elmondtam leveleim egyikében, a békés gróf Fáy felzavarta tusculánumi nyugalmából és alapos zeneműveltségének 24 fontos ütegeivel neki zúdul az ártatlan és ártalmatlan bécsi tudósítónak s generalbassussal bélelt bombáival felesleges mértékben czéloz fejének . . . anélkül azonban, hogy találva érezne magát a levelező. — Csak tulzott jó akaratra kell azt mondani, midőn a nemes gróf Chopin mellé állítja Frankot. Chopin . . . és Frank! Pezsgő . . . és herbathea! Az elegans, ábrándozó, szenvedélyes, lángeszű Chopin . . . s a kaczer, kendőzött Frank! Chopin egetverő geniusával, roppant zenészeti erejével s műveltségével lelke egész forróságát, szellemének bájló kelleméit fekteté a lengyel zenébe, gyakorló művészetének hódító varázsával oly magasra emelve azt, hova Frank ur — igen természetes okokból nem is pillanthat. Égő nap, s szerénytelenül sustorgó mécsvilág!

A tisztelt gróf urnak Chopin és Frank közötti összehasonlítására ép oly igazságtalan, mint a milly botrányos, a magyar Schubert czimnek olcsó ráruházása egy oly zenei képességre, ki tagadhatlan becsének öntudatában szerényen fogja visszautasítani az érdemetlen, sőt egy küzdő valódi tehetségre nézve bántó jellemzést. Evvel befejezettek remélem az oly vitát, melly F. urra nézve ép oly kevéssé nyereséges, mint a hogy a nemes gróf tekintélyes és hangadó nagy zenészeti tapasztaltságának horderejét tán csökkenteni fogná.

Tehát . . . béke izraelben!

A Ferni-nővérek Pestet is lelkesedésre . . . hegedülék? Nem is lehetett máskép. Hol a természet oly dúsan áldott meg két lényt, mint Karolinát és Virginiát, ott az embernek semmi egyéb dolga . . . mint tűzbe jöni, elbájoslatni és tapsolni.

Midőn a wienparti színházban adák bucsuhangversenyüket, egyik hazánkfia a kakasülön oly lelkesedésbe jött, hogy egy páratlanul eljátszott capriccio után dörgedelmes hangon elkialtá magát: „Bene, a ki szentje van!“ A „bene“t persze azért mondta diáknak, hogy Ferniék is értsenek belőle olaszul. Nevettek is, s az egész ház is jóízű kacajban tört ki velük. — A mi pátriótánk kétségkívül egy cseppet . . . be volt — illuminálva. (Nem következik, — Szerk.)

Ez alkalommal a mellőzhetlen Cerri Cajetán, a minden *olasz nőt*, kezdve a polentán, Gobbinén keresztül fel egészen a „nagy asszonyig“ dicsőítő, két nyelven megéneklő bécsi Cerri Cajetán, német és olasz verseket szórattott a

közönség közé. Jelenleg „Maccaroni“ czim alatt canzonettákat ír, miért is a bécsi déligyümölcsárusok tiszteltbeli kucsebernek akarják kinevezni őt. Ezt különben a monumentális gorombaságu „Hanns Jörgl“ fogja rá.

Néhány derék magyar technikus dicséretes vállalatot indított meg, melly mind hazafiúsága, mind czélszerűsége miatt a legmélyebb pártolást érdemli.

Kazinczy, Vörösmarty, Petőfi, Arany, Jókai érczöntetű alakjait illeti e vállalat. Vörösmarty szobrocskája — mellyet alkalmam volt látni — a meglepő hasonlatosság, takaros munka és gondos ciselure által disze fog lenni minden teremnek s a szegényebb sorsu hajlékának, miután az utóbbi alatt lakó szerények is, a szobrok olcsóságánál fogva azok birtokába könnyen fognak juthatni. Hatra van számítva a vállalat, csak hogy a hatodik szoborra nézve még nem tudják, kit válasszanak. Katona és Csokonai közt haboznak. Majd ha valamennyien ki fogtak kerülni az öntödéből, kóstolólul várhat belőle a szerk. ur is, fejébe annak a jó tanácsának, mellyet elvárok: hogy K. és Cs. közül már most kire essék a választás? . . . Nos? . . . Ugy-e, hogy mind a ketőre? (Ugy van. — Szerk.)

Ha ugy végig megy hébe hóba az ember ezeken a bécsi utcákon, oly czifra neveken akad meg szeme, mik egyes boltok felett s némelly czimtáblán olvashatók, hogy igazán meg nem állhatni a nevetést. — Tisztelet, becsület minden névnek, ha derék ember a gazdája; nem is akarok csufot tizni belőlök, de curiosumul már csak ide írok egynehányat.

Hogy tetszik ez, hogy: *Hürlingl!*? . . . Ez az ur zongora-művész; vagy ez, hogy: *Nonnenmacher?* . . . Ez az ur meg orvos; *Sauerwein*; . . . ez meg mi lehetne más, mint korcsmáros? . . . *Todtschinder*, természetes, hogy az illy név hordozója sebész. — *Heigeign, Stockfisch, Krauthapfl, Postbucht, Wundernarr, Blumenesel*, stb. stb. tarka következetlenségben állnak egymás mellett és fölött. Az illy vándorlásim egyikében szememet e név tartá fogva: „*Jókai Mátyás, polg. asztalosmester*“ Már ide, gondoltam magamban, illik nem illik, de bemégyez.

— Adjon Isten!

— Fogadj Isten! — mondá, sapkáját megemelintve, egy jó arczu öreg magyar ember, ki végig sodorítván öszbecsavarodott bajszát, ülésel kínálta meg, mellyet egy pirosarczu szép kis leány törölt le gondosan kötőjével.

— Hát bizony én csak ugy jöttem be, hogy ezt a behívó magyar feliratot láttam. — S aztán beszédbe ereszkedtünk, szó szót ért, és én elmondtam neki, hogy millyen közszeretetlen álló névrokona van neki Pesten, ki olyan szép könyveket ír, hogy azt nagy hamarjában ki sem lehet mondani. Nagy jó kedvemben össze-viszabeszéltem neki mindent: akademiát, színházat, irodalmat, férges gabonát, szálfat, töltött-káposztát stb. — A mint a töltött-káposztáról beszéltem, lelkesedett meggyőződéssel, jóízű mosolylyal, félbeszakasztá szavaimat, s ez utánozhatatlan magyar nemzeti artikulusz új napján történendő elköltésére szives kézzorítással hívott meg.

Azután még egy pohár borocskát üritettünk a magyar hazáért, mindenestül, a mi benne jó van, annak boldogító fölvirágzásáért, az ő derék névrokonáért, családjáért stb. stb., és én meg egy extrafein kocintással a mester virágzó eladó-lányáért, ki, bár bécsi születésű, oly hangzatos magyarsággal beszél, mint akarmelylek alföldi Erzsike.

Azon ígérettel távoztam, hogy okvetetlen beállítok hozzá újévkor; s miután Mátyás bácsinak üdvözlétet zárom ide Móriczhoz és a Vasárnapi Újság szerkesztőjéhez, befejezem soraimat. A közel viszontlátásig. — K. T.

Levél Olaszországból. *Velence*, dec. 26. 1858. (*Magyar dolgok az olaszok között.*) Talán sohasem volt az itteni világban a magyar elem annyira képviselve, mint az idén. Mánásaink közül is nem kevesen érkeztek ide, a karnevált itt töltendők. Látni itt betegeket egymással sétálgatni, kik a lagunák mérsékelt éghajlatában remélnék könnyebbülést. Mások ismét csak azért tartózkodnak itt, hogy a szép, művészetek tanulmányozásával töltvén idejüket, fáradozásaik gyümölcsével szeretett hazánkat gazdagítsák. Szerencsém vala megismerkedni egy derék honfitársunkkal, ki hosszabb időtől fogva mulat itt, vagyis inkább fáradozik mint a szorgalmas méh, feljegyezgetvén a jeles festők itt-ott a szentegyházak, s privátépületekben találtató műveit. — Mennyire kelne el most a Farkas Miska társulata! melly megismertethetné itt a magyar operák jeles darabjait a sok idegennel is. De talán félnek az Adria öböl sós vizétől? Az itt szállásoló báró Zobel 61. sz. soredred jeles zenebandája, habár igen ritkán, de nagyon jól játszsza a „Hunyady“ nyitányát. Magyar könyv több jár ide, mint sok magyar városba; s kezdik már az olaszok is lassankint megismerni irodalmunkat, s így nyelvünket is tanulmányozni. Legnagyobb érdeme van ebben *Helfy Ignác*s hazánkfia s itteni tanár urnak, ki buzgón munkálkodik nemzeti irodalmunk ismertetése körül. Nem telik el egy hónap, hogy valami magyar mű meg ne jelenjék tőle olasz fordításban. Ő neki köszönhetni az *Eötvös* „Falujegyzője“ fordítását. *Petőfi* költeményei nagy számát, szintén az ő fordítása után, gyönyörrel olvassák. Egy két hó előtt jelent meg egy milanoi lapban hosszú czikksorozat illy czim alatt: „*L'Ungheria letteraria ed artistica*“ (Magyarország irodalmi s művészi tekintetben). Taval ugyan e czim alatt ismerteté hazánk haladási szellemét. A minapában hozta a veronai lap *Jókaitól* „A láthatlan sebet“ („*La Piaga invisibile*“ czim alatt). Most fordítja *Jókai* Dekameron-jának legsikertelenebb novelláit. Ő nála hever már egy évnél régebben kéziratban *Manzoni* világhírű történeti regénye „*I promessi sposi*“ magyar fordításban — s kiadóra várakozik. (Kikérjük erre kiadóink figyelmét. *Manzoni* e műve minden európai nyelvre le van fordítva s igen diszes helyet foglalna el irodalmunkban is. Szerk.) Még ez évben sajtó alá kerül illy czimű munkája: „*Fiori del Campo letterario Ungherese*“ (Virágok a magyar irodalom mezejéről). Ez az egyetlen mód, nyelvünk s litteraturánkat idegen földre átül-

tetni. Kár, igen kár, hogy a honvagy ő benne is annyira felébredt, miszerint hivatalával felhagyni s ismét hazatérni készül.

A festészeti ág sincs egészen képviselő nélkül. Itt van derék hazánk-fia Szamosy ur, kinek műveit már Északamerikában is ismerik. Most rendelt nála egy képet előlegesen a jószívű P. grófné, más hármát ismét egy hazánk-fia. S így az általa tökéletesen sajátjává tett velencei coloritban festendő képek hazánk több részében ismeretesek leendnek, hol a nélkül is több műve elismerést nyert már két év előtt, mielőtt a velencei iskolát tanulmányozandó ide jött volna. — Az idén már kétszer havazott itt. Különben az egészségi állapot meglehetősen. Ma nyitattik meg a Fenice színház, milly szerencsével? meglátjuk. Isten önnel.

Egyveleg.

⊙ (Az északi fény) olly tűnemény, melly az égen legtöbbször a föld-sarkokhoz közel jelenik meg. Északi fénynek azért nevezik, mivel a földgömb északi felén sokkal többször mutatkozik, mint a délin. — A tűnemény fénylő, különféle színű sugarakból áll, s egy pont felé látszanak összpontosulni. Az északi láthatáron igen gyakran, mint a napfeljöttét megelőző hajnalpir mutatkozik; néha azonban csak mint nehéz felhő jelenik meg, mellyből derengő

sugárseprők törnek elé, mellyek különböző színt játszva a légkört megvilágítják. A legszebb északi fény alkonyat kezdete után szokott feltűnni, elsőbb mint ködfelhő nyugaton, melly egy sötét körszelet körül lassankint köralakot ölt, mellynek kerülete mind világosabb lesz, s sugarakat s sugárcsomókat lövel ki, mintegy hullámszerűen. E sugarak lassankint mind láthatóbbak lesznek. Ekkor éri el az északi fény kifejlődésének legmagasb fokát. Ezután a fény lassankint kisebb kiterjedtségre vonul össze s felhő alakot nyer; a sötét körszelet megvilágosul s lassankint ez is elhomályosulva, az egész tűnemény eloszlik. — Mult dec. 5-én és 6-án illy északi fény volt látható, nemcsak a földszarki tartományokban, hanem még nyugati Németország egy részében, sőt déli Franciaországban is. — Az északi fény olly tűnemény a természetben, mellynek mivoltáról csak föltevéses uralkodnak, de csilhatlan magyarázattal még nem bírunk. Ugy vélik azonban, hogy e tűnemény a körülég villanyosságán alapszik s alakja, iránya állása jelentékeny vonatkozásban látszik lenni a delejélvonalakkal s delejsarkakkal.

+ (A nők mindinkább bebizonyítják), hogy nemcsak a főzőkanál forgatásához értenek. Most már a nyomdáknak betűszedésre is kezdik őket alkalmazni. A táviró-hivatalnoknál is különös ügyességet s gondosságot tanúsítanak. Véleményünk szerint prókátorok is igen jelesek válnának belőlük.

Színházi napló.

Péntek, dec. 31. Ormai ur föllépteül: „Dom Sebastian.“ Nagy opera 5 felv. Irta Scribe, zenéjét Donizetti, fordította Egressy B.

Szombat, jan. 1. „IV. László.“ Eredeti történeti dráma 4 felv. Irta Dobsa Lajos.

Vasárnap, jan. 2. „Kisértet.“ Eredeti népszínmű 3 felv. Irta Szigeti József.

Hétfő, jan. 3. „Csak kitartás.“ Eredeti vígjáték 3 felv. Kövér Lajostól.

Kedd, jan. 4. „A székely leány.“ Eredeti vígjáték 3 felv. Egy francia szöveg után írta Bulyovszky Gyula. Zenéjét szerzette Huber Károly.

Szerda, jan. 5. Másodszor: „A fursangos szobaleány.“ Vig ballet 3 felv.

Csütörtök, jan. 6. „Farsangi iskola.“ Eredeti vígjáték dalokkal és táncszal. Irta Vahot Imre.

Az egész heti műsorozatról kevés mondanivalónk van. Új dolgokkal nem legett meg az új esztendei kezdet; minden a régi kerékvágásban indult meg, a közönség elég egyhangu részvétnyilatkozata mellett.

Szerkesztői mondanivaló.

4235. Beszterce. Cz. János. — A bűntények közlése akkor birand érdekel, ha a vizsgálatok eredményét is megtudhatjuk öntől.

4236. Mulyadit nem adhatjuk. A prózát még inkább lehetne, mint a verseket, de azt is előbb ránczba kellene még szedni. Az a nehézsége van annak, a mit nyomtatás alá írunk, ha mindjárt két sorból áll is csak, hogy nemcsak leírva, hanem meg is írva kellene annak lenni. Tudja ezt, a ki tudja; s érzi azt minden olvasó.

4237. Gazdálkodás. Megkapók benne e sorok:

„S a minap jól futott szobában
Gyertyavilágnál egy estve,
Férj s nő azon tanácskoznak:
Hogy előfizessenek-e?

Tudod, mit? — a férj ütötte rá:
Akármint szóljon a világ,
Egy tál étellel kevesebb kell,
S jár a Vasárnapi Ujság.“

A vers gyenge, de emeli becsét, hogy a mi el van mondva, igaz, megtörtént dolog. Az áldozatkészség illy meghatározó példával gyakrabban találkozunk; s méltányló elismerésünk mellett csak az a kívánságunk, bár mindig bő kárpótlást nyújthassunk az önkéntes nélkülözésekért s kövessen minden illy nemes elhatározást!

4238. Lieze. Z. J. — Megvan. Elküldtük. Szívesen.

4239. Egyed. A szállítványok pontosan érkeznek. A munka folyik, mindig növekedő kedvvel; ámbar elég sok nehézség akad utba. Majd egy levélben bővebben. Most elég készlet és feldolgozandó nyers anyag van egy pár hónapra kezünk között. De azért csak hadd készüljön ott a folytatás.

4240. Gyöng. Többen. Utbaigazítással annyiban szolgálhatunk, hogy a megnevezett arcképek (nem: mellszobrok) több kiadásban jelentek meg s bármelyik könyvtári uton megszerezhetők, ha jól tudjuk, 2 pttjával. A három elsőről bizonyosan tudjuk, a két utóbbiról nem, de azt nem is igen kívánják önk.

4241. Kaldor. A cikkek megérkeztek, de egyelőre nem tartottuk eléggé időszerűnek közlését, miről mindazáltal nem mondottunk le.

4242. Kolozsvár P. M. — A nyelvméleket szívesen vettük. A tört. beszély nem sokára napvilágot látand.

4243. Dr. Tökés. Ha most nem is, később bizonyosan — „belenyulunk.“ Fontos okaink vannak.

4244. A csalódás. A hűtlen lányhoz. Csinos gondolatok, de még nem irodalmi művek.

4245. Kis-Szeben. T. J. — A levelet érdeklő olvastuk, bár a vádat — egyenesen kimondva — igazságtalannak tartjuk. Tekintélyes kéztől s épen az ön táborából írt levelekkel szolgálhatnánk, mellyek lapunknak épen ezen felekezetiességen felülemelkedett párt-nékiültséget méltányolták. De vizsgálat e részben öntudatunk s bebizonyított igyekezetünk. Nem vagyunk egyházi lap, hanem a vegyes nagy magyar közönség lapja. Köszönjük szíves figyelmét.

4246. Hosszurét. Sz. Gy. — A cikkek igen életrevaló dolgokat pengtet; csak némi formahiányokról szólhatnánk, min azonban könnyen segíthetni. — A kívánt könyvre nézve annak idejében kiadtuk a rendelést, s csupán tárgyhalmaz késlelteté illető helyen az expeditiót. Reméljük, a dolog rendben van eddig. Az interpellatio itt megtörtént.

4247. Debreczen. Egy jelenvolt. — Ön észrevételei is igen helyesek és talpraesettek, de hagyjuk ezt a kimerített s már unalmassá vált tárgyat.

4248. Poroszló. B. Gy. — Az illy felszólalásokat, igen örvendetes jelnek tartjuk; kívánatos, hogy olvasóink ösztinte részt vegyenek lapjainknak nem csupán anyagi, hanem szellemi pártoltságában is. A kívánat teljesítése mindinkább módunkban fog állani. A tárgyak növekedő érdekessége s a nekünk kiszabott tér fog határozni a szöveg bősége felett. Azt a „korneuburgi marhaport, Seidlitz port, fogtinktúrát“ stb. stb, mi önknek már annyira unalmas, kiszorítanunk nem lehet, mert az először úgy is csak kívül áll, másodszor meg nem a szerkesztőség jurisdictioja alá tartozik.

4249. A száműzött. A hexa- és pentameterok elég vitézül pattognak; de ezzel aztán be is fejeztük dicséretünket. Illy helyesírás pedig: „inkább — különal — megne-cserélje — előt,“ teljes megrovást érdemel.

4250. A kovács felesége. Így kezdi a kovácsolást:

„A kovácsné férjének a
Szellemdus felesége,
Kiért tintát tollba mártok,
S a kiról szól e rege.“

(Nem volt kár, hogy „Nagy pompával megege“ „A kovács felesége.“)

4251. Bálványos. Cs. J. A Bekened, Neneked, Beneked, s végre Benedek-ről szóló adoma, reméljük, szívökre fog hatni szedőinknek. Hiszen örömet kizsednek ok a neveket és címeket, úgy a hogy illik, csak azután mindig tisztán olvasható írást is kaphatnának. Mert e részben sokszor valóságos martyrok ok.

Pesti hetivásár.

Január 4-én. — Ausztriai értékben.

Buza 3 ft. 70 $\frac{1}{2}$ kr., 3 ft. 64 kr., 3 ft. 45 kr.; rozs 2 ft. 23 kr., 2 ft., 1 ft. 90 kr.; árpa 1 ft. 78 kr., 1 ft. 71 $\frac{1}{2}$ kr., 1 ft. 65 kr.; zab 1 ft. 65 kr., 1 ft. 51 $\frac{1}{2}$ kr., 1 ft. 45 kr.; tengeri 2 ft. 23 kr., 2 ft., 1 ft. 90 kr. egy pesti mérő; egy kenyér 1 ft. 25 kr., 80 kr., 40 kr.; egy zsák burgonya 1 ft. 25 kr., 1 ft. 5 kr., 30 kr., 80 kr.; egy darab borju 16 ft. 80 kr., 13 ft. 65 kr., 10 ft. 50 kr.; nyul 1 ft. 25 kr., 1 ft. 15 kr., 1 ft. 5 kr.; tojás 2 kr.; egy pár öreg tyuk 1 ft. 5 kr.; nyársra való csibe 1 ft. 5 kr., 80 kr., 60 kr.; kappan 1 ft. 25 kr., 1 ft. 15 kr.; récze 1 ft. 65 kr., 1 ft. 45 kr., 1 ft. 25 kr.; lud 2 ft. 90 kr., 2 ft. 70 kr., 2 ft. 50 kr.; pulyka 4 ft. 20 kr., 3 ft. 65 kr., 2 ft. 90 kr.; 1 font borjúhus 26 $\frac{1}{2}$, 23, 20 kr.; 1 font sertésus 26 $\frac{1}{2}$, 23, 20 kr.; nyers szalonna 34 kr.; hús 34 kr.; disznózsír 34 kr.; tehénzsír 66 $\frac{1}{2}$ kr., 60 kr.; vaj 80, 66 $\frac{1}{2}$, 60 kr.; repceolaj 34 kr.; lenolaj 34 kr.; egy icze friss tej 8, 6 kr.; tejföl 34 kr.; szilvapálinka 40 kr.; törkölypálinka 30 kr.; rozspálinka 26 $\frac{1}{2}$ kr.; szesz 30 kr.; ó-bor 20, 16 kr.; új-bor 14, 10 kr.; ser 10 kr.; eczet 10, 8, 6 kr.; borsó 10 kr.; lencse 10 kr.; bab 6 kr.; köleskása 6 kr.; árpakása 6 kr.; egy koszu vereshagyma 60, 40, 20 kr.; egy adag savanyu káposzta 12 kr.; egy mázsa széna 2 ft. 10 kr., 1 ft. 85 kr., 1 ft. 60 kr.; 100 kéve szalma 6 ft. 30 kr., 5 ft. 25 kr., 4 ft. 20 kr.; 20 darab tojás 40 kr. (P. N.)

HETINAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naplár	Gör.-oros naplár	Nap- kelet nyug.		Izraelit. naplár	Hold- kelet nyug.	
			kelet	nyug.		kelet	nyug.
Január			Dec. (6)		Sebat		
9 Vasárnap	B I Vizk. ut.	B I Jul.	28 E 2000 v.	6. p.	6. p.	6. p.	6. p.
10 Hétfő	Agathon p.	Pál rem.	29 14000 v.	7 46	4 28	4	10 12 9 57
11 Kedd	Hygin pápa	Matild	30 Aniz. Z.	7 46	4 29	5 Illés	10 27 11 6
12 Szerda	Ernest püsp.	Probus	31 Melánia	7 46	4 30	6	10 42 * *
13 Csütört.	Veronika sz.	Vidor	1 Jan. 1859	7 45	4 31	7 Elizeus	10 59 0 17
14 Péntek	Bódog (Felix)	Bódog	2 Silvester	7 44	4 32	8	11 20 1 33
15 Szomb.	Vinceze vért.	Mór ap.	3 Malahias	7 44	4 33	9 Faúnn.	11 48 2 52
				7 44	4 36	10 Sab.	0 25 4 15

Holdnegyed: ☾ Első negyed 12-én 8 óra 39 perczkor reggel.

TARTALOM.

Az első koronozás Magyarországon (képpel). J. M. — Felső-vasmegyei képek I. Virághalmi. — Ó és új évben. Hory Farkas. — Villám Bandi, a rengeteg fia (folyt.) Erdélyi J. — Winan új szerkezetű gőzöse (képpel). — A váci új fegyház (képpel). — Miképp táplálkozik az emberi test? Dr. Kun Tamás. — A tizedes-mérték (rajzokkal). — Januárból ünnepei (vége). Kunhalmi G. — Egy magyar huszár levele 1793 ból. Közli V. M. — Tárház: Kakas Márton a színházban. — Újabbkori magyar táncz zeneszerzőink. Ujfalu Lajos. — Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedés. Balesetek, elemi csapások. Jótékonyaságok. Közlekedés. Mi újság? Levelezés: Bécs, Velence. Egyveleg. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Pesti hetivásár. Heti naptár.

Felölös szerkesztő: Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)